

1. Identificación da programación

Centro educativo

Código	Centro	Concello	Ano académico
36015101	da Cañiza	Cañiza (A)	2023/2024

Ciclo formativo

Código da familia profesional	Familia profesional	Código do ciclo formativo	Ciclo formativo	Grao	Réxime
TMV	Transporte e mantemento de vehículos	CMTMV02	Electromecánica de vehículos automóbiles	Ciclos formativos de grao medio	Réxime xeral-ordinario

Módulo profesional e unidades formativas de menor duración (*)

Código MP/UF	Nome	Curso	Sesións semanais	Horas anuais	Sesións anuais
MP0454	Circuitos de fluídos, suspensión e dirección	2023/2024	8	213	254
MP0454_13	Circuitos de fluídos	2023/2024	8	85	102
MP0454_33	Sistemas de dirección e rodas	2023/2024	8	54	64
MP0454_23	Sistemas de suspensión	2023/2024	8	74	88

(*) No caso de que o módulo profesional estea organizado en unidades formativas de menor duración

Profesorado responsable

Profesorado asignado ao módulo	JACOBO MARTÍN PEREIRA VÁZQUEZ
Outro profesorado	

Estado: Pendente de supervisión inspector

2. Concreción do currículo en relación coa súa adecuación ás características do ámbito produtivo

A competencia xeral do Título de Técnico en Electromecánica de Vehículos Automóbiles consiste en realizar operacións de mantemento, montaxe de accesorios e transformacións nas áreas de mecánica, hidráulica, pneumática e electricidade do sector da automoción, axustándose a procedementos e tempos establecidos, e cumprindo as especificacións de calidade, seguridade e protección ambiental.

Estas persoas exercen a súa actividade en empresas de flotas de alugamento de vehículos, servizos públicos, e transporte de pasaxeiros e mercadorías. Empresas fabricantes de vehículos e compoñentes. Empresas dedicadas á inspección técnica de vehículos. Empresas dedicadas á fabricación, a venda e a comercialización de equipamentos de comprobación, diagnose e recambios de vehículos. Empresas situadas noutros sectores produtivos onde se realicen traballos de mantemento de electromecánica (grupos electrógenos, cintas transportadoras movidas con motor de explosión, etc.).

As ocupacións e os postos de traballo máis saliantes son os seguintes: Electronicista de vehículos; electricista electrónico de mantemento e reparación en automoción; mecánico/a de automóbiles; electricista de automóbiles; electromecánico/a de automóbiles; mecánico/a de motores e os seus sistemas auxiliares, de automóbiles e motocicletas; reparador/ora de sistemas pneumáticos e hidráulicos; reparador/ora de sistemas de transmisión e freos; reparador/ora de sistemas de dirección e suspensión; operario/a de ITV; instalador/ora de accesorios en vehículos; operario/a de empresas dedicadas á fabricación de recambios; electromecánico/a de motocicletas, vendedor/ora distribuidor/ora de recambios e equipamentos de diagnose.

3. Relación de unidades didácticas que a integran, que contribuirán ao desenvolvemento do módulo profesional, xunto coa secuencia e o tempo asignado para o desenvolvemento de cada unha

U.D.	Título	Descrición	Duración (sesións)	Peso (%)	Resultados de aprendizaxe			Resultados de aprendizaxe				Resultados de aprendizaxe			
					MP0454_13			MP0454_23				MP0454_33			
					RA1	RA2	RA3	RA1	RA2	RA3	RA4	RA1	RA2	RA3	RA4
1	Magnitudes fundamentais	Estudio das magnitudes e leis fundamentais da hidráulica e pneumática.	20	17	X		X								
2	Circuitos pneumáticos e hidráulicos	Interpretación, deseño e montaxe de circuitos hidráulicos e pneumáticos.	82	17	X	X	X								
3	A Roda	Características, avarías e reparación das rodas.	22	11								X	X	X	X
4	A Dirección.	Características e funcionamento dos sistemas de dirección. Reparación de avarías e mantemento dos sistemas de dirección.	22	11								X	X	X	X
5	A Dirección asistida.	Características e funcionamento dos sistemas de dirección asistida. Reparación de avarías e mantemento dos sistemas de dirección asistida.	20	11								X	X	X	X
6	Suspensión convencional.	Características, funcionamento, avarías, e mantemento dos sistemas de suspensión convencional.	33	11				X	X	X	X				
7	Suspensión hidroneumática.	Características, funcionamento, avarías, e mantemento dos sistemas de suspensión con regulación de altura.	30	11				X	X	X	X				
8	Outros sistemas de suspensión.	Características, funcionamento, avarías, e mantemento doutros sistemas de suspensión.	25	11				X	X	X	X				
Total:			254												

4. Por cada unidade didáctica

4.1.a) Identificación da unidade didáctica

N.º	Título da UD	Duración
1	Magnitudes fundamentais	20

4.1.b) Resultados de aprendizaxe do currículo que se tratan

Resultado de aprendizaxe do currículo	Completo
RA1 - Determina as cargas transmitidas polos elementos actuadores de sistemas hidráulicos e pneumáticos, para o que analiza as leis físicas que os gobernan.	NO
RA3 - Cumpre as normas de prevención de riscos laborais e de protección ambiental, e identificáronse os riscos asociados, así como as medidas e os equipamentos para os previr.	SI

4.1.c) Obxectivos específicos da unidade didáctica

Obxectivos específicos	Act	Título das actividades	Duración (sesións)
1.1 Definir un fluído de acordo coas súas magnitudes principais: densidade, viscosidade, presión e caudal. 1.2 Analizar as leis fundamentais da mecánica de fluídos: Gay-Lussac, Boyle-Mariotte e Pascal. 1.3 Coñecer e aplicar o principio de continuidade. 1.4 Resolver exercicios de fluídos.	1	Leis fundamentais da pneumática e da hidráulica.	20,0
TOTAL			20

4.1.d) Criterios de avaliación que se aplicarán para a verificación da consecución dos obxectivos por parte do alumnado

Criterios de avaliación	Instrumentos de avaliación	Mínimos exixibles	Peso cualificación (%)
CA1.1 Interpretáronse as características dos fluídos empregados nos circuitos.	● PE.1 - Exercicios escritos e traballos de maneira presencial ou a través da Aula Virtual.	S	30
CA1.2 Identificáronse as magnitudes e as unidades de medida máis usualmente empregadas en hidráulica e pneumática.	● PE.2 - Exercicios escritos e traballos de maneira presencial ou a través da Aula Virtual.	S	30
CA1.3 Aplicáronse os principios da física ao estudo do comportamento dos fluídos.	● PE.3 - Exercicios escritos e traballos de maneira presencial ou a través da Aula Virtual.	S	30
CA3.1 Identificáronse os riscos e o nivel de perigo que supón a manipulación de materiais, ferramentas, utensilios e máquinas do taller de electromecánica.	● LC.1 - Cumprimento das normas de seguridade, saúde e xestión de residuos.	N	1
CA3.2 Describíronse as medidas de seguridade e de protección persoal e colectiva que cumpra adoptar na execución de operacións na área de electromecánica.	● LC.2 - Cumprimento das normas de seguridade, saúde e xestión de residuos.	N	1
CA3.3 Identificáronse as causas máis frecuentes de accidentes na manipulación dos materiais, as ferramentas, as máquinas e os equipamentos de traballo empregados.	● LC.3 - Cumprimento das normas de seguridade, saúde e xestión de residuos.	N	1
CA3.4 Valorouse a orde e a limpeza das instalacións e dos equipamentos como primeiro factor de prevención de riscos.	● LC.4 - Cumprimento das normas de seguridade, saúde e xestión de residuos.	N	1
CA3.5 Clasificáronse os residuos xerados para a súa retirada selectiva.	● LC.5 - Cumprimento das normas de seguridade, saúde e xestión de residuos.	N	1
CA3.6 Cumpríuse a normativa de prevención de riscos laborais e de protección ambiental nas operacións realizadas.	● LC.6 - Cumprimento das normas de seguridade, saúde e xestión de residuos.	S	5
TOTAL			100

4.1.e) Contidos

Contidos
Flúidos: propiedades, magnitudes e unidades.   Principios físicos dos flúidos: perdas de carga, rozamento, golpe de ariete, etc.   Transmisión de forza mediante flúidos.   Riscos inherentes ao taller de electromecánica.   Medios de prevención.   Prevención e protección colectiva.   Equipamentos de protección individual.   Sinalización e seguridade no taller: fichas de seguridade.   Xestión ambiental: almacenamento e retirada de residuos.

4.1.f) Actividades de ensino e aprendizaxe, e de avaliación, con xustificación de para que e de como se realizarán, así como os materiais e os recursos necesarios para a súa realización e, de ser o caso, os instrumentos de avaliación

Que e para que	Como			Con que	Como e con que se valora	Duración (sesións)
Actividade (título e descrición)	Profesorado (en termos de tarefas)	Alumnado (tarefas)	Resultados ou produtos	Recursos	Instrumentos e procedementos de avaliación	

Que e para que	Como			Con que	Como e con que se valora	Duración (sesións)
Actividade (título e descrición)	Profesorado (en termos de tarefas)	Alumnado (tarefas)	Resultados ou produtos	Recursos	Instrumentos e procedementos de avaliación	
Leis fundamentais da pneumática e da hidráulica. - Estudaránse as características e principios básicos que gobernan o comportamento dos fluídos.	• Explicación dos conceptos teóricos acompañados de exemplos. • Presentación, seguimento e supervisión das tarefas levadas a cabo na aula-taller.	• Resolución de cuestións e casos prácticos aplicando a teoría explicada.	• Cálculo das magnitudes básicas que caracterizan e gobernan os fluídos.	• Libro de texto recomendado. • Apuntamentos do propio alumno. • Aula Virtual do IES. • Equipos informáticos. • Instalacións, maquinaria e ferramenta da aula-taller.	• LC.1 - Cumprimento das normas de seguridade, saúde e xestión de residuos. • LC.2 - Cumprimento das normas de seguridade, saúde e xestión de residuos. • LC.3 - Cumprimento das normas de seguridade, saúde e xestión de residuos. • LC.4 - Cumprimento das normas de seguridade, saúde e xestión de residuos. • LC.5 - Cumprimento das normas de seguridade, saúde e xestión de residuos. • LC.6 - Cumprimento das normas de seguridade, saúde e xestión de residuos. • PE.1 - Exercicios escritos e traballos de maneira presencial ou a través da Aula Virtual. • PE.2 - Exercicios escritos e traballos de maneira presencial ou a través da Aula Virtual. • PE.3 - Exercicios escritos e traballos de maneira presencial ou a través da Aula Virtual.	20,0
TOTAL						20,0

4.2.a) Identificación da unidade didáctica

N.º	Título da UD	Duración
2	Circuitos pneumáticos e hidráulicos	82

4.2.b) Resultados de aprendizaxe do currículo que se tratan

Resultado de aprendizaxe do currículo	Completo
RA1 - Determina as cargas transmitidas polos elementos actuadores de sistemas hidráulicos e pneumáticos, para o que analiza as leis físicas que os gobernan.	NO
RA2 - Monta circuitos de fluídos tendo en conta a relación entre a función dos seus elementos e a operatividade do circuito.	SI
RA3 - Cumpre as normas de prevención de riscos laborais e de protección ambiental, e identificáronse os riscos asociados, así como as medidas e os equipamentos para os previr.	SI

4.2.c) Obxectivos específicos da unidade didáctica

Obxectivos específicos	Act	Título das actividades	Duración (sesións)
1.1 Analizar as características e diferencias entre circuitos pneumáticos e hidráulicos. 1.2 Coñecer os elementos dun circuito: actuadores e elementos de control e regulación. 1.3 Saber representar un circuito segundo as normas de representación establecidas. 1.4 Resolver problemas en base a un enunciado ou diagrama de fase dos actuadores. 1.5 Comprender o funcionamento dos diferentes tipos de compresores, así como os sistemas de almacenamento e tratamento do aire e as canalizacións. 1.6 Identificar as características propias dos elementos dun circuito hidráulico. 1.7 Levar a cabo a comprobación, reparación e mantemento dos circuitos.	1	Estrutura e compoñentes dos circuitos pneumáticos e hidráulicos.	82,0
TOTAL			82

4.2.d) Criterios de avaliación que se aplicarán para a verificación da consecución dos obxectivos por parte do alumnado

Criterios de avaliación	Instrumentos de avaliación	Mínimos exixibles	Peso cualificación (%)
CA1.4 Estimáronse as perdas de carga que se producen na transmisión de forza mediante fluídos.	• PE.1 - Exercicios escritos e traballos de maneira presencial ou a través da Aula Virtual.	N	4
CA1.5 Valoráronse os problemas que ocasionan os rozamentos e os golpes de ariete.	• PE.2 - Exercicios escritos e traballos de maneira presencial ou a través da Aula Virtual.	N	3
CA1.6 Seleccionáronse as características de funcionamento dos principais elementos hidráulicos e pneumáticos.	• PE.3 - Exercicios escritos e traballos de maneira presencial ou a través da Aula Virtual.	N	3
CA1.7 Interpretouse a simboloxía de elementos e esquemas utilizada nos circuitos de fluídos.	• PE.1 - Exercicios escritos e traballos de maneira presencial ou a través da Aula Virtual.	S	5
CA1.8 Interpretouse o funcionamento dos elementos hidráulicos e pneumáticos no circuito ao que pertencen.	• PE.5 - Exercicios escritos e traballos de maneira presencial ou a través da Aula Virtual.	N	3
CA1.9 Relaciónáronse as magnitudes do circuito coas cargas transmitidas.	• PE.6 - Exercicios escritos e traballos de maneira presencial ou a través da Aula Virtual.	N	2

Cráterios de avaliación	Instrumentos de avaliación	Mínimos exixíbles	Peso cualificación (%)
CA2.1 Deseñáronse circuitos pneumáticos e hidráulicos básicos e secuenciais utilizando simboloxía normalizada (representación dos circuitos e elaboración dos diagramas das fases de traballo).	• PE.2 - Exercicios escritos e traballos de maneira presencial ou a través da Aula Virtual.	S	20
CA2.2 Deseñáronse circuitos electropneumáticos e electrohidráulicos básicos utilizando simboloxía normalizada (representación dos circuitos e elaboración dos diagramas das fases de traballo).	• PE.8 - Exercicios escritos e traballos de maneira presencial ou a través da Aula Virtual.	N	5
CA2.3 Interpreouse o funcionamento do circuíto.	• PE.3 - Exercicios escritos e traballos de maneira presencial ou a través da Aula Virtual.	S	10
CA2.4 Realizouse sobre panel a montaxe dos elementos que constitúen o circuíto.	• TO.1 - Valoración dos exercicios prácticos relacionados cos contidos traballados.	S	20
CA2.5 Comprobáronse as funcións das cartas electrónicas asociadas ao circuíto cos equipamentos adecuados.	• TO.2 - Valoración dos exercicios prácticos relacionados cos contidos traballados.	N	2
CA2.6 Realizouse o axuste de parámetros utilizando documentación técnica.	• TO.3 - Valoración dos exercicios prácticos relacionados cos contidos traballados.	N	2
CA2.7 Efectuáronse as medidas de parámetros e verificouse que coincidían coas especificacións de montaxe.	• TO.4 - Valoración dos exercicios prácticos relacionados cos contidos traballados.	N	2
CA2.8 Obtívose a caída de presión na instalación, mediante ábacos e táboas.	• TO.5 - Valoración dos exercicios prácticos relacionados cos contidos traballados.	N	2
CA2.9 Comprobase a estanquidade e a operatividade do circuíto seguindo procedementos establecidos.	• TO.6 - Valoración dos exercicios prácticos relacionados cos contidos traballados.	N	2
CA2.10 Amosouse unha actitude ordenada e metódica na realización das actividades.	• TO.2 - Valoración dos exercicios prácticos relacionados cos contidos traballados.	S	5
CA3.1 Identifícanse os riscos e o nivel de perigo que supón a manipulación de materiais, ferramentas, utensilios e máquinas do taller de electromecánica.	• LC.1 - Cumprimento das normas de seguridade, saúde e xestión de residuos.	N	1
CA3.2 Descríbense as medidas de seguridade e de protección persoal e colectiva que cumpra adoptar na execución de operacións na área de electromecánica.	• LC.2 - Cumprimento das normas de seguridade, saúde e xestión de residuos.	N	1
CA3.3 Identifícanse as causas máis frecuentes de accidentes na manipulación dos materiais, as ferramentas, as máquinas e os equipamentos de traballo empregados.	• LC.3 - Cumprimento das normas de seguridade, saúde e xestión de residuos.	N	1
CA3.4 Valorouse a orde e a limpeza das instalacións e dos equipamentos como primeiro factor de prevención de riscos.	• LC.4 - Cumprimento das normas de seguridade, saúde e xestión de residuos.	N	1
CA3.5 Clasifícanse os residuos xerados para a súa retirada selectiva.	• LC.5 - Cumprimento das normas de seguridade, saúde e xestión de residuos.	N	1
CA3.6 Cumpriuse a normativa de prevención de riscos laborais e de protección ambiental nas operacións realizadas.	• LC.1 - Cumprimento das normas de seguridade, saúde e xestión de residuos.	S	5
TOTAL			100

4.2.e) Contidos

Contidos
0 Tratamento de sinais coincidentes nos circuitos pneumáticos e hidráulicos secuenciais: mediante fins de carreira escamoteables; montaxe mediante método cascada e mediante sistema paso a paso.   Estrutura dos circuitos pneumáticos e hidráulicos básicos.   Función e aplicación de compoñentes de pneumática: grupo compresor, acumuladores e sistemas de regulación; tubaxes, mangas e elementos de conexión; unidade de mantemento, válvulas ou elementos de control (direccionais, de presión e de caudal), actuadores   Función e aplicación de compoñentes de hidráulica: grupo bomba, acumulador e depósito; tubaxes, mangas e elementos de conexión; válvulas ou elementos de control, actuadores hidráulicos, etc.   Tipos de mandos en circuitos pneumáticos e hidráulicos segundo a acción de mando: directos, indirectos e con regulación de velocidade.   Tipos de mandos en circuitos pneumáticos e hidráulicos segundo o grao de autonomía: manuais, semiautomáticos e automáticos.   Simboloxía.   Estrutura das redes de distribución aberta e pechada.

Contidos
Interpretación de esquemas.   Aparellos de medida e control.   Actuadores hidráulicos e pneumáticos.   Montaxe e axuste de elementos.   Mantemento dos circuitos hidráulicos e pneumáticos.   Procesos de actuación para resolución de avarías.   Estanquidade e impermeabilización dos circuitos.   Riscos inherentes ao taller de electromecánica.   Medios de prevención.   Prevención e protección colectiva.   Equipamentos de protección individual.   Sinalización e seguridade no taller: fichas de seguridade.   Xestión ambiental: almacenamento e retirada de residuos.

4.2.f) Actividades de ensino e aprendizaxe, e de avaliación, con xustificación de para que e de como se realizarán, así como os materiais e os recursos necesarios para a súa realización e, de ser o caso, os instrumentos de avaliación

Que e para que	Como			Con que	Como e con que se valora	Duración (sesións)
Actividade (título e descrición)	Profesorado (en termos de tarefas)	Alumnado (tarefas)	Resultados ou produtos	Recursos	Instrumentos e procedementos de avaliación	

Que e para que	Como			Con que	Como e con que se valora	Duración (sesións)
Actividade (título e descrición)	Profesorado (en termos de tarefas)	Alumnado (tarefas)	Resultados ou produtos	Recursos	Instrumentos e procedementos de avaliación	
Estrutura e compoñentes dos circuitos pneumáticos e hidráulicos. - Aprenderase a reparar, deseñar e realizar o mantemento dos circuitos pneumáticos e hidráulicos.	• Explicación dos conceptos teóricos acompañados de exemplos. • Presentación, seguemento e supervisión das tarefas levadas a cabo na aula-taller.	• Resolución de cuestións e casos prácticos aplicando a teoría explicada.	• Deseño, elaboración e comprobación de sistemas pneumáticos. • Realización das tarefas de mantemento das instalacións pneumáticas e hidráulicas.	• Libro de texto recomendado. • Apuntamentos do propio alumno. • Aula Virtual do IES. • Equipos informáticos. • Instalacións, maquinaria e ferramenta da aula-taller.	• LC.1 - Cumprimento das normas de seguridade, saúde e xestión de residuos. • LC.1 - Cumprimento das normas de seguridade, saúde e xestión de residuos. • LC.2 - Cumprimento das normas de seguridade, saúde e xestión de residuos. • LC.3 - Cumprimento das normas de seguridade, saúde e xestión de residuos. • LC.4 - Cumprimento das normas de seguridade, saúde e xestión de residuos. • LC.5 - Cumprimento das normas de seguridade, saúde e xestión de residuos. • PE.1 - Exercicios escritos e traballos de maneira presencial ou a través da Aula Virtual. • PE.1 - Exercicios escritos e traballos de maneira presencial ou a través da Aula Virtual. • PE.2 - Exercicios escritos e traballos de maneira presencial ou a través da Aula Virtual. • PE.2 - Exercicios escritos e traballos de maneira presencial ou a través da Aula Virtual. • PE.3 - Exercicios escritos e traballos de maneira presencial ou a través da Aula Virtual. • PE.3 - Exercicios escritos e traballos de maneira presencial ou a través da Aula Virtual. • PE.5 - Exercicios escritos e traballos de maneira presencial ou a través da Aula Virtual. • PE.6 - Exercicios escritos e traballos de maneira presencial ou a través da Aula Virtual. • PE.8 - Exercicios escritos e traballos de maneira presencial ou a través da Aula Virtual. • TO.1 - Valoración dos exercicios prácticos relacionados cos contidos traballados.	82,0

Que e para que	Como			Con que	Como e con que se valora	Duración (sesións)
Actividade (título e descrición)	Profesorado (en termos de tarefas)	Alumnado (tarefas)	Resultados ou produtos	Recursos	Instrumentos e procedementos de avaliación	
					• TO.2 - Valoración dos exercicios prácticos relacionados cos contidos traballados. • TO.2 - Valoración dos exercicios prácticos relacionados cos contidos traballados. • TO.3 - Valoración dos exercicios prácticos relacionados cos contidos traballados. • TO.4 - Valoración dos exercicios prácticos relacionados cos contidos traballados. • TO.5 - Valoración dos exercicios prácticos relacionados cos contidos traballados. • TO.6 - Valoración dos exercicios prácticos relacionados cos contidos traballados.	
TOTAL						82,0

4.3.a) Identificación da unidade didáctica

N.º	Título da UD	Duración
3	A Roda	22

4.3.b) Resultados de aprendizaxe do currículo que se tratan

Resultado de aprendizaxe do currículo	Completo
RA1 - Caracteriza o funcionamento dos sistemas de dirección e rodas, para o que describe a situación e a funcionalidade dos elementos que os constitúen.	NO
RA2 - Localiza avarías nos sistemas de dirección e rodas, tendo en conta a relación entre os síntomas, os efectos e as súas causas.	NO
RA3 - Mantén os sistemas de direccións convencionais e asistidas, para o que interpreta e aplica procedementos de traballo establecidos.	NO
RA4 - Cumpre as normas de prevención de riscos laborais e de protección ambiental, e identifica os riscos asociados, así como as medidas e os equipamentos para os previr.	SI

4.3.c) Obxectivos específicos da unidade didáctica

Obxectivos específicos	Act	Título das actividades	Duración (sesións)
1.1 Coñecer as funcións e disposición da roda no vehículo. 1.2 Analizar as características propias das llantas. 1.3 Interpretar a nomenclatura impresa nas cubertas do pneumático e coñecer a súa estrutura interna. 1.4 Levar a cabo as operacións de cambio, equilibrado e reparación de pneumáticos.	1	Análise, descrición e mantemento de rodas e pneumáticos.	22,0
TOTAL			22

4.3.d) Criterios de avaliación que se aplicarán para a verificación da consecución dos obxectivos por parte do alumnado

Criterios de avaliación	Instrumentos de avaliación	Mínimos exixibles	Peso cualificación (%)
CA1.8 Interpretáronse as características de rodas e pneumáticos segundo a súa constitución.	● PE.1 - Exercicios escritos e traballos de maneira presencial ou a través da Aula Virtual.	S	20
CA1.9 Describiuse a constitución e o funcionamento dos sistemas electrónicos de control de presión dos pneumáticos.	● PE.2 - Exercicios escritos e traballos de maneira presencial ou a través da Aula Virtual.	S	20
CA2.1 Realizouse o diagrama de secuencia lóxica do proceso de diagnóstico de avarías.	● TO.1 - Valoración dos exercicios prácticos relacionados cos contidos traballados.	N	1
CA2.2 Empregáronse diagramas de localización de avarías guiadas.	● TO.2 - Valoración dos exercicios prácticos relacionados cos contidos traballados.	N	1
CA2.4 Realizouse a conexión e a calibración das ferramentas de proba ou medida.	● TO.3 - Valoración dos exercicios prácticos relacionados cos contidos traballados.	N	1
CA2.6 Comparáronse os valores de presión medidos cos reflectidos na documentación técnica.	● TO.4 - Valoración dos exercicios prácticos relacionados cos contidos traballados.	N	1
CA2.7 Relacionouse coas súas causas o desgaste dos pneumáticos.	● TO.5 - Valoración dos exercicios prácticos relacionados cos contidos traballados.	N	2
CA2.8 Realizouse a extracción de datos das centrais electrónicas para determinar a avaría.	● TO.6 - Valoración dos exercicios prácticos relacionados cos contidos traballados.	N	1
CA2.9 Comparáronse os parámetros obtidos das centrais electrónicas cos facilitados en especificacións técnicas.	● TO.7 - Valoración dos exercicios prácticos relacionados cos contidos traballados.	N	1
CA2.10 Determináronse as pezas para reparar, axustar ou substituír.	● TO.8 - Valoración dos exercicios prácticos relacionados cos contidos traballados.	N	1

Criterios de avaliación	Instrumentos de avaliación	Mínimos exigibles	Peso cualificación (%)
CA2.11 Planifícouse de xeito metódico a realización das actividades en previsión de posibles dificultades.	• TO.9 - Valoración dos exercicios prácticos relacionados cos contidos traballados.	N	1
CA2.12 Amosouse unha actitude ordenada e metódica na realización das actividades.	• TO.1 - Valoración dos exercicios prácticos relacionados cos contidos traballados.	N	5
CA3.1 Realizouse o equilibrio estático e dinámico do conxunto roda-pneumático.	• TO.2 - Valoración dos exercicios prácticos relacionados cos contidos traballados.	S	10
CA3.2 Realizouse a desmontaxe e a montaxe de pneumáticos aplicando as técnicas establecidas para cada tipo de pneumático.	• TO.3 - Valoración dos exercicios prácticos relacionados cos contidos traballados.	S	10
CA3.3 Realizouse a localización e a reparación de perdas de presión, así como a verificación de estanquidade en pneumáticos.	• TO.4 - Valoración dos exercicios prácticos relacionados cos contidos traballados.	S	5
CA3.4 Comprobase a excentricidade radial e lonxitudinal do conxunto da roda.	• TO.14 - Valoración dos exercicios prácticos relacionados cos contidos traballados.	N	1
CA3.7 Respectáronse as medidas de seguridade e os axustes no manexo de elementos de seguridade pasiva.	• TO.15 - Valoración dos exercicios prácticos relacionados cos contidos traballados.	N	1
CA3.8 Selecionouse e interpretouse a documentación técnica relacionada co proceso de reparación e mantemento.	• TO.16 - Valoración dos exercicios prácticos relacionados cos contidos traballados.	N	1
CA3.10 Selecciónáronse e calíbráronse o equipamento e as ferramentas necesarias.	• TO.17 - Valoración dos exercicios prácticos relacionados cos contidos traballados.	N	1
CA3.13 Comprobase que non existan ruidos anómalos nos sistemas intervidos, e verificouse que tras as intervencións realizadas se restituía a funcionalidade requirida.	• TO.18 - Valoración dos exercicios prácticos relacionados cos contidos traballados.	N	1
CA3.14 Amosouse unha actitude ordenada e metódica na realización das actividades.	• TO.5 - Valoración dos exercicios prácticos relacionados cos contidos traballados.	S	5
CA4.1 Identifícanse os riscos e o nivel de perigo que supón a manipulación de materiais, ferramentas, utensilios e máquinas do taller de electromecánica.	• LC.1 - Cumprimento das normas de seguridade, saúde e xestión de residuos.	N	1
CA4.2 Descríbense as medidas de seguridade e de protección persoal e colectiva que cumpra adoptar na execución de operacións na área de electromecánica.	• LC.2 - Cumprimento das normas de seguridade, saúde e xestión de residuos.	N	1
CA4.3 Identifícanse as causas máis frecuentes de accidentes na manipulación dos materiais, as ferramentas, as máquinas e os equipamentos de traballo empregados.	• LC.3 - Cumprimento das normas de seguridade, saúde e xestión de residuos.	N	1
CA4.4 Valorouse a orde e a limpeza das instalacións e dos equipamentos como primeiro factor de prevención de riscos.	• LC.4 - Cumprimento das normas de seguridade, saúde e xestión de residuos.	N	1
CA4.5 Clasifícanse os residuos xerados para a súa retirada selectiva.	• LC.5 - Cumprimento das normas de seguridade, saúde e xestión de residuos.	N	1
CA4.6 Cumpriuse a normativa de prevención de riscos laborais e de protección ambiental nas operacións realizadas.	• LC.1 - Cumprimento das normas de seguridade, saúde e xestión de residuos.	S	5
TOTAL			100

4.3.e) Contidos

Contidos
Sistemas de control electrónico de presión dos pneumáticos.
Rodas e pneumáticos: características, identificación e lexislación relativa.
Diagramas de diagnóstico de avarías.
Métodos guiados para a resolución de avarías.
Equipamentos e medios de medición, control e diagnose.
Interpretación de parámetros: os de lectura directa e os subministrados polos equipamentos de autodiagnose do vehículo.
Procesos de actuación para resolución de avarías.
Equilibraxe estática e dinámica.

Contidos
Técnicas de desmontaxe e montaxe de pneumáticos.
Procesos de reparación e mantemento de pneumáticos.
Procesos de comprobación da excentricidade radial e lonxitudinal do conxunto da roda.
Riscos inherentes ao taller de electromecánica.
Medios de prevención.
Prevención e protección colectiva.
Equipamentos de protección individual.
Sinalización e seguridade no taller: fichas de seguridade.
Xestión ambiental: almacenamento e retirada de residuos.

4.3.f) Actividades de ensino e aprendizaxe, e de avaliación, con xustificación de para que e de como se realizarán, así como os materiais e os recursos necesarios para a súa realización e, de ser o caso, os instrumentos de avaliación

Que e para que	Como			Con que	Como e con que se valora	Duración (sesións)
Actividade (título e descrición)	Profesorado (en termos de tarefas)	Alumnado (tarefas)	Resultados ou produtos	Recursos	Instrumentos e procedementos de avaliación	

Que e para que	Como			Con que	Como e con que se valora	Duración (sesións)
Actividade (título e descrición)	Profesorado (en termos de tarefas)	Alumnado (tarefas)	Resultados ou produtos	Recursos	Instrumentos e procedementos de avaliación	
Análise, descrición e mantemento de rodas e pneumáticos. - Analizáranse as características propias de rodas e pneumáticos, así como a maneira de levar a cabo as operacións de montaxes e reparación.	• Explicación dos conceptos teóricos acompañados de exemplos. • Presentación, seguimento e supervisión das tarefas levadas a cabo na aula-taller.	• Resolución de cuestións e casos prácticos aplicando a teoría explicada.	• Identificación das características básicas do conxunto roda-pneumático. • Cambio e equilibrado de pneumáticos. • Reparación de pneumáticos.	• Libro de texto recomendado. • Apuntamentos do propio alumno. • Aula Virtual do IES. • Equipos informáticos. • Instalacións, maquinaria e ferramenta da aula-taller.	• LC.1 - Cumprimento das normas de seguridade, saúde e xestión de residuos. • LC.1 - Cumprimento das normas de seguridade, saúde e xestión de residuos. • LC.2 - Cumprimento das normas de seguridade, saúde e xestión de residuos. • LC.3 - Cumprimento das normas de seguridade, saúde e xestión de residuos. • LC.4 - Cumprimento das normas de seguridade, saúde e xestión de residuos. • LC.5 - Cumprimento das normas de seguridade, saúde e xestión de residuos. • PE.1 - Exercicios escritos e traballos de maneira presencial ou a través da Aula Virtual. • PE.2 - Exercicios escritos e traballos de maneira presencial ou a través da Aula Virtual. • TO.1 - Valoración dos exercicios prácticos relacionados cos contidos traballados. • TO.1 - Valoración dos exercicios prácticos relacionados cos contidos traballados. • TO.2 - Valoración dos exercicios prácticos relacionados cos contidos traballados. • TO.2 - Valoración dos exercicios prácticos relacionados cos contidos traballados. • TO.3 - Valoración dos exercicios prácticos relacionados cos contidos traballados. • TO.3 - Valoración dos exercicios prácticos relacionados cos contidos traballados. • TO.4 - Valoración dos exercicios prácticos relacionados cos contidos traballados. • TO.4 - Valoración dos exercicios prácticos relacionados cos contidos traballados.	22,0

**ANEXO XIII
MODELO DE PROGRAMACIÓN DE MÓDULOS
PROFESIONAIS**

Que e para que	Como			Con que	Como e con que se valora	Duración (sesións)
Actividade (título e descrición)	Profesorado (en termos de tarefas)	Alumnado (tarefas)	Resultados ou produtos	Recursos	Instrumentos e procedementos de avaliación	
					• TO.5 - Valoración dos exercicios prácticos relacionados cos contidos traballados. • TO.5 - Valoración dos exercicios prácticos relacionados cos contidos traballados. • TO.6 - Valoración dos exercicios prácticos relacionados cos contidos traballados. • TO.7 - Valoración dos exercicios prácticos relacionados cos contidos traballados. • TO.8 - Valoración dos exercicios prácticos relacionados cos contidos traballados. • TO.9 - Valoración dos exercicios prácticos relacionados cos contidos traballados. • TO.14 - Valoración dos exercicios prácticos relacionados cos contidos traballados. • TO.15 - Valoración dos exercicios prácticos relacionados cos contidos traballados. • TO.16 - Valoración dos exercicios prácticos relacionados cos contidos traballados. • TO.17 - Valoración dos exercicios prácticos relacionados cos contidos traballados. • TO.18 - Valoración dos exercicios prácticos relacionados cos contidos traballados.	
TOTAL						22,0

4.4.a) Identificación da unidade didáctica

N.º	Título da UD	Duración
4	A Dirección.	22

4.4.b) Resultados de aprendizaxe do currículo que se tratan

Resultado de aprendizaxe do currículo	Completo
RA1 - Caracteriza o funcionamento dos sistemas de dirección e rodas, para o que describe a situación e a funcionalidade dos elementos que os constitúen.	NO
RA2 - Localiza avarías nos sistemas de dirección e rodas, tendo en conta a relación entre os síntomas, os efectos e as súas causas.	NO
RA3 - Mantén os sistemas de direccións convencionais e asistidas, para o que interpreta e aplica procedementos de traballo establecidos.	NO
RA4 - Cumpre as normas de prevención de riscos laborais e de protección ambiental, e identifica os riscos asociados, así como as medidas e os equipamentos para os previr.	SI

4.4.c) Obxectivos específicos da unidade didáctica

Obxectivos específicos	Act	Título das actividades	Duración (sesións)
1.1 Clasificar os sistemas de dirección. 1.2 Coñecer os compoñentes de cada sistema. 1.3 Saber intervir en tarefas de montaxe e desmontaxe dos elementos de dirección. 1.4 Levar a cabo a comprobación da xeometría e o aliñamento da dirección.	1	Comprensión do funcionamento, constitución e mantemento dos sistemas de dirección.	22,0
TOTAL			22

4.4.d) Criterios de avaliación que se aplicarán para a verificación da consecución dos obxectivos por parte do alumnado

Criterios de avaliación	Instrumentos de avaliación	Mínimos exixibles	Peso cualificación (%)
CA1.1 Relaciónáronse os principios físicos aos que está sometido un vehículo cos traballos e as oscilacións que se producen nos sistemas de dirección e rodas.	● PE.1 - Exercicios escritos e traballos de maneira presencial ou a través da Aula Virtual.	S	10
CA1.2 Relaciónáronse as características de funcionamento dos elementos ou mecanismos de dirección co sistema ao que pertencen.	● PE.2 - Exercicios escritos e traballos de maneira presencial ou a través da Aula Virtual.	S	10
CA1.3 Relaciónouse a xeometría de dirección cos principios cinemáticos que a xustifican.	● PE.3 - Exercicios escritos e traballos de maneira presencial ou a través da Aula Virtual.	S	10
CA2.1 Realizouse o diagrama de secuencia lóxica do proceso de diagnóstico de avarías.	● TO.1 - Valoración dos exercicios prácticos relacionados cos contidos traballados.	N	1
CA2.2 Empregáronse diagramas de localización de avarías guiadas.	● TO.2 - Valoración dos exercicios prácticos relacionados cos contidos traballados.	N	1
CA2.3 Comprobase a posible existencia de ruidos, esvaramentos ou perdas de fluídos nos sistemas de dirección e rodas.	● TO.3 - Valoración dos exercicios prácticos relacionados cos contidos traballados.	N	1
CA2.4 Realizouse a conexión e a calibración das ferramentas de proba ou medida.	● TO.4 - Valoración dos exercicios prácticos relacionados cos contidos traballados.	N	1
CA2.7 Relaciónouse coas súas causas o desgaste dos pneumáticos.	● TO.1 - Valoración dos exercicios prácticos relacionados cos contidos traballados.	S	5
CA2.10 Determináronse as pezas para reparar, axustar ou substituír.	● TO.6 - Valoración dos exercicios prácticos relacionados cos contidos traballados.	N	1

Critérios de avaliación	Instrumentos de avaliación	Mínimos exixibles	Peso cualificación (%)
CA2.11 Planifícouse de xeito metódico a realización das actividades en previsión de posibles dificultades.	• TO.7 - Valoración dos exercicios prácticos relacionados cos contidos traballados.	N	1
CA2.12 Amosouse unha actitude ordenada e metódica na realización das actividades.	• TO.2 - Valoración dos exercicios prácticos relacionados cos contidos traballados.	N	2
CA3.5 Realizouse a desmontaxe e a montaxe dos elementos que constitúen o sistema de dirección.	• TO.2 - Valoración dos exercicios prácticos relacionados cos contidos traballados.	S	8
CA3.6 Realizáronse cálculos de relacións de transmisión nas direccións desmontadas.	• TO.10 - Valoración dos exercicios prácticos relacionados cos contidos traballados.	N	1
CA3.7 Respectáronse as medidas de seguridade e os axustes no manexo de elementos de seguridade pasiva.	• TO.4 - Valoración dos exercicios prácticos relacionados cos contidos traballados.	N	5
CA3.8 Selecionouse e interpretouse a documentación técnica relacionada co proceso de reparación e mantemento.	• TO.12 - Valoración dos exercicios prácticos relacionados cos contidos traballados.	N	1
CA3.9 Realizáronse todas as comprobacións previas antes de proceder ao aliñamento da dirección.	• TO.3 - Valoración dos exercicios prácticos relacionados cos contidos traballados.	S	5
CA3.10 Seleccionáronse e calibráronse o equipamento e as ferramentas necesarias.	• TO.4 - Valoración dos exercicios prácticos relacionados cos contidos traballados.	S	5
CA3.11 Realizouse o axuste dos ángulos que forman a xeometría de dirección.	• TO.5 - Valoración dos exercicios prácticos relacionados cos contidos traballados.	S	15
CA3.12 Comprobase a transmisión de esforzos a través dos elementos de mando.	• TO.16 - Valoración dos exercicios prácticos relacionados cos contidos traballados.	N	1
CA3.13 Comprobase que non existan ruidos anómalos nos sistemas intervidos, e verificouse que tras as intervencións realizadas se restituía a funcionalidade requirida.	• TO.17 - Valoración dos exercicios prácticos relacionados cos contidos traballados.	N	1
CA3.14 Amosouse unha actitude ordenada e metódica na realización das actividades.	• TO.6 - Valoración dos exercicios prácticos relacionados cos contidos traballados.	S	5
CA4.1 Identifícanse os riscos e o nivel de perigo que supón a manipulación de materiais, ferramentas, utensilios e máquinas do taller de electromecánica.	• LC.1 - Cumprimento das normas de seguridade, saúde e xestión de residuos.	N	1
CA4.2 Descríbense as medidas de seguridade e de protección persoal e colectiva que cumpra adoptar na execución de operacións na área de electromecánica.	• LC.2 - Cumprimento das normas de seguridade, saúde e xestión de residuos.	N	1
CA4.3 Identifícanse as causas máis frecuentes de accidentes na manipulación dos materiais, as ferramentas, as máquinas e os equipamentos de traballo empregados.	• LC.3 - Cumprimento das normas de seguridade, saúde e xestión de residuos.	N	1
CA4.4 Valorouse a orde e a limpeza das instalacións e dos equipamentos como primeiro factor de prevención de riscos.	• LC.4 - Cumprimento das normas de seguridade, saúde e xestión de residuos.	N	1
CA4.5 Clasifícanse os residuos xerados para a súa retirada selectiva.	• LC.5 - Cumprimento das normas de seguridade, saúde e xestión de residuos.	N	1
CA4.6 Cumpriuse a normativa de prevención de riscos laborais e de protección ambiental nas operacións realizadas.	• LC.1 - Cumprimento das normas de seguridade, saúde e xestión de residuos.	S	5
TOTAL			100

4.4.e) Contidos

Contidos
Principios físicos que actúan sobre o vehículo.
Elementos de guía e apoio.
Características, constitución e funcionamento de diversos elementos.
Xeometría da dirección e principios cinemáticos.
Mecanismos e mandos que integran as direccións.
Diagramas de diagnóstico de avarías.
Métodos guiados para a resolución de avarías.

Contidos
Equipamentos e medios de medición, control e diagnose.   Interpretación de parámetros: os de lectura directa e os subministrados polos equipamentos de autodiagnose do vehículo.   Procesos de actuación para resolución de avarías.   Procesos de reparación e mantemento dos sistemas de dirección.   Técnicas de desmontaxe e montaxe de elementos de dirección.   Cálculo de transmisión de movemento.   Comprobacións previas que se deben realizar antes de efectuar o aliñamento de dirección.   Aliñamento de dirección.   Cotas de dirección: verificación e axuste.   Riscos inherentes ao taller de electromecánica.   Medios de prevención.   Prevención e protección colectiva.   Equipamentos de protección individual.   Sinalización e seguridade no taller: fichas de seguridade.   Xestión ambiental: almacenamento e retirada de residuos.

4.4.f) Actividades de ensino e aprendizaxe, e de avaliación, con xustificación de para que e de como se realizarán, así como os materiais e os recursos necesarios para a súa realización e, de ser o caso, os instrumentos de avaliación

Que e para que	Como			Con que	Como e con que se valora	Duración (sesións)
Actividade (título e descrición)	Profesorado (en termos de tarefas)	Alumnado (tarefas)	Resultados ou produtos	Recursos	Instrumentos e procedementos de avaliación	

Que e para que	Como			Con que	Como e con que se valora	Duración (sesións)
Actividade (título e descrición)	Profesorado (en termos de tarefas)	Alumnado (tarefas)	Resultados ou produtos	Recursos	Instrumentos e procedementos de avaliación	
Comprensión do funcionamento, constitución e mantemento dos sistemas de dirección. - Estudaranse as características propias do sistema de dirección, a súa comprobación e reparación.	• Explicación dos conceptos teóricos acompañados de exemplos. • Presentación, seguemento e supervisión das tarefas levadas a cabo na aula-taller.	• Resolución de cuestións e casos prácticos aplicando a teoría explicada.	• Identificación dos tipos de direccións e os seus elementos. • Desmontaxe, montaxe e reparación dun sistema de dirección.	• Libro de texto recomendado. • Apuntamentos do propio alumno. • Aula Virtual do IES. • Equipos informáticos. • Instalacións, maquinaria e ferramenta da aula-taller.	• LC.1 - Cumprimento das normas de seguridade, saúde e xestión de residuos. • LC.1 - Cumprimento das normas de seguridade, saúde e xestión de residuos. • LC.2 - Cumprimento das normas de seguridade, saúde e xestión de residuos. • LC.3 - Cumprimento das normas de seguridade, saúde e xestión de residuos. • LC.4 - Cumprimento das normas de seguridade, saúde e xestión de residuos. • LC.5 - Cumprimento das normas de seguridade, saúde e xestión de residuos. • PE.1 - Exercicios escritos e traballos de maneira presencial ou a través da Aula Virtual. • PE.2 - Exercicios escritos e traballos de maneira presencial ou a través da Aula Virtual. • PE.3 - Exercicios escritos e traballos de maneira presencial ou a través da Aula Virtual. • TO.1 - Valoración dos exercicios prácticos relacionados cos contidos traballados. • TO.1 - Valoración dos exercicios prácticos relacionados cos contidos traballados. • TO.2 - Valoración dos exercicios prácticos relacionados cos contidos traballados. • TO.2 - Valoración dos exercicios prácticos relacionados cos contidos traballados. • TO.2 - Valoración dos exercicios prácticos relacionados cos contidos traballados. • TO.3 - Valoración dos exercicios prácticos relacionados cos contidos traballados. • TO.3 - Valoración dos exercicios prácticos relacionados cos contidos traballados.	22,0

Que e para que	Como			Con que	Como e con que se valora	Duración (sesións)
Actividade (título e descrición)	Profesorado (en termos de tarefas)	Alumnado (tarefas)	Resultados ou produtos	Recursos	Instrumentos e procedementos de avaliación	
					• TO.4 - Valoración dos exercicios prácticos relacionados cos contidos traballados. • TO.4 - Valoración dos exercicios prácticos relacionados cos contidos traballados. • TO.4 - Valoración dos exercicios prácticos relacionados cos contidos traballados. • TO.5 - Valoración dos exercicios prácticos relacionados cos contidos traballados. • TO.6 - Valoración dos exercicios prácticos relacionados cos contidos traballados. • TO.6 - Valoración dos exercicios prácticos relacionados cos contidos traballados. • TO.7 - Valoración dos exercicios prácticos relacionados cos contidos traballados. • TO.10 - Valoración dos exercicios prácticos relacionados cos contidos traballados. • TO.12 - Valoración dos exercicios prácticos relacionados cos contidos traballados. • TO.16 - Valoración dos exercicios prácticos relacionados cos contidos traballados. • TO.17 - Valoración dos exercicios prácticos relacionados cos contidos traballados.	
TOTAL						22,0

4.5.a) Identificación da unidade didáctica

N.º	Título da UD	Duración
5	A Dirección asistida.	20

4.5.b) Resultados de aprendizaxe do currículo que se tratan

Resultado de aprendizaxe do currículo	Completo
RA1 - Caracteriza o funcionamento dos sistemas de dirección e rodas, para o que describe a situación e a funcionalidade dos elementos que os constitúen.	NO
RA2 - Localiza avarías nos sistemas de dirección e rodas, tendo en conta a relación entre os síntomas, os efectos e as súas causas.	NO
RA3 - Mantén os sistemas de direccións convencionais e asistidas, para o que interpreta e aplica procedementos de traballo establecidos.	NO
RA4 - Cumpre as normas de prevención de riscos laborais e de protección ambiental, e identifica os riscos asociados, así como as medidas e os equipamentos para os previr.	SI

4.5.c) Obxectivos específicos da unidade didáctica

Obxectivos específicos	Act	Título das actividades	Duración (sesións)
1.1 Coñecer os sistemas de servodirección hidráulica, os seus compoñentes e funcionamento. 1.2 Coñecer os sistemas de servodirección electrohidráulica, os seus compoñentes e funcionamento. 1.3 Coñecer os sistemas de servodirección eléctrica, os seus compoñentes e funcionamento. 1.4 Levar a cabo a desmontaxe, montaxe, diagnose, reparación e mantemento dos sistemas de dirección asistida.	1	Análise dos sistemas de dirección asistida.	20,0
TOTAL			20

4.5.d) Criterios de avaliación que se aplicarán para a verificación da consecución dos obxectivos por parte do alumnado

Criterios de avaliación	Instrumentos de avaliación	Mínimos exixibles	Peso cualificación (%)
CA1.2 Relaciónáronse as características de funcionamento dos elementos ou mecanismos de dirección co sistema ao que pertencen.	• PE.1 - Exercicios escritos e traballos de maneira presencial ou a través da Aula Virtual.	S	10
CA1.3 Relacionouse a xeometría de dirección cos principios cinemáticos que a xustifican.	• PE.2 - Exercicios escritos e traballos de maneira presencial ou a través da Aula Virtual.	N	1
CA1.4 Describiuse a constitución e o funcionamento dos sistemas de orientación de rodas traseiras.	• PE.3 - Exercicios escritos e traballos de maneira presencial ou a través da Aula Virtual.	S	10
CA1.5 Relaciónáronse coas súas funcións os elementos electrónicos empregados nos sistemas de dirección.	• PE.4 - Exercicios escritos e traballos de maneira presencial ou a través da Aula Virtual.	S	10
CA1.6 Interpretáronse os esquemas hidráulicos de diversos sistemas.	• PE.5 - Exercicios escritos e traballos de maneira presencial ou a través da Aula Virtual.	S	10
CA1.7 Interpretáronse esquemas de funcionamento eléctrico-electrónico de diversos sistemas.	• PE.6 - Exercicios escritos e traballos de maneira presencial ou a través da Aula Virtual.	S	10
CA2.1 Realizouse o diagrama de secuencia lóxica do proceso de diagnóstico de avarías.	• TO.1 - Valoración dos exercicios prácticos relacionados cos contidos traballados.	N	2
CA2.2 Empregáronse diagramas de localización de avarías guiadas.	• TO.2 - Valoración dos exercicios prácticos relacionados cos contidos traballados.	N	2
CA2.3 Comproboouse a posible existencia de ruídos, esvaramentos ou perdas de fluídos nos sistemas de dirección e rodas.	• TO.3 - Valoración dos exercicios prácticos relacionados cos contidos traballados.	N	2

Criterios de avaliación	Instrumentos de avaliación	Mínimos exixibles	Peso cualificación (%)
CA2.4 Realízouse a conexión e a calibración das ferramentas de proba ou medida.	• TO.4 - Valoración dos exercicios prácticos relacionados cos contidos traballados.	N	2
CA2.5 Medíronse valores de presións hidráulicas.	• TO.5 - Valoración dos exercicios prácticos relacionados cos contidos traballados.	S	3
CA2.6 Comparáronse os valores de presión medidos cos reflectidos na documentación técnica.	• TO.6 - Valoración dos exercicios prácticos relacionados cos contidos traballados.	S	2
CA2.8 Realízouse a extracción de datos das centrais electrónicas para determinar a avaría.	• TO.7 - Valoración dos exercicios prácticos relacionados cos contidos traballados.	S	3
CA2.9 Comparáronse os parámetros obtidos das centrais electrónicas cos facilitados en especificacións técnicas.	• PE.7 - Valoración dos exercicios prácticos relacionados cos contidos traballados.	S	2
CA2.10 Determináronse as pezas para reparar, axustar ou substituír.	• TO.8 - Valoración dos exercicios prácticos relacionados cos contidos traballados.	N	2
CA2.11 Planificouse de xeito metódico a realización das actividades en previsión de posibles dificultades.	• TO.9 - Valoración dos exercicios prácticos relacionados cos contidos traballados.	N	2
CA2.12 Amosouse unha actitude ordenada e metódica na realización das actividades.	• TO.10 - Valoración dos exercicios prácticos relacionados cos contidos traballados.	S	3
CA3.7 Respectáronse as medidas de seguridade e os axustes no manexo de elementos de seguridade pasiva.	• TO.11 - Valoración dos exercicios prácticos relacionados cos contidos traballados.	N	2
CA3.8 Seleccionouse e interpretouse a documentación técnica relacionada co proceso de reparación e mantemento.	• TO.12 - Valoración dos exercicios prácticos relacionados cos contidos traballados.	S	5
CA3.10 Seleccionáronse e calibráronse o equipamento e as ferramentas necesarias.	• TO.13 - Valoración dos exercicios prácticos relacionados cos contidos traballados.	S	5
CA3.13 Comprobase que non existan ruidos anómalos nos sistemas intervidos, e verificouse que tras as intervencións realizadas se restituía a funcionalidade requirida.	• TO.14 - Valoración dos exercicios prácticos relacionados cos contidos traballados.	N	1
CA3.14 Amosouse unha actitude ordenada e metódica na realización das actividades.	• TO.15 - Valoración dos exercicios prácticos relacionados cos contidos traballados.	N	1
CA4.1 Identificáronse os riscos e o nivel de perigo que supón a manipulación de materiais, ferramentas, utensilios e máquinas do taller de electromecánica.	• LC.1 - Cumprimento das normas de seguridade, saúde e xestión de residuos.	N	1
CA4.2 Describíronse as medidas de seguridade e de protección persoal e colectiva que cumpra adoptar na execución de operacións na área de electromecánica.	• LC.2 - Cumprimento das normas de seguridade, saúde e xestión de residuos.	N	1
CA4.3 Identificáronse as causas máis frecuentes de accidentes na manipulación dos materiais, as ferramentas, as máquinas e os equipamentos de traballo empregados.	• LC.3 - Cumprimento das normas de seguridade, saúde e xestión de residuos.	N	1
CA4.4 Valorouse a orde e a limpeza das instalacións e dos equipamentos como primeiro factor de prevención de riscos.	• LC.4 - Cumprimento das normas de seguridade, saúde e xestión de residuos.	N	1
CA4.5 Clasificáronse os residuos xerados para a súa retirada selectiva.	• LC.5 - Cumprimento das normas de seguridade, saúde e xestión de residuos.	N	1
CA4.6 Cumpriuse a normativa de prevención de riscos laborais e de protección ambiental nas operacións realizadas.	• LC.6 - Cumprimento das normas de seguridade, saúde e xestión de residuos.	S	5
TOTAL			100

4.5.e) Contidos

Contidos
Elementos de guía e apoio.
Características, constitución e funcionamento de diversos elementos.
Mecanismos e mandos que integran as direccións.
Esquemas de funcionamento.
Diagramas de diagnóstico de avarías.
Métodos guiados para a resolución de avarías.

Contidos
Equipamentos e medios de medición, control e diagnose.   Interpretación de parámetros: os de lectura directa e os subministrados polos equipamentos de autodiagnose do vehículo.   Procesos de actuación para resolución de avarías.   Procesos de reparación e mantemento dos sistemas de dirección.   Riscos inherentes ao taller de electromecánica.   Medios de prevención.   Prevención e protección colectiva.   Equipamentos de protección individual.   Sinalización e seguridade no taller: fichas de seguridade.   Xestión ambiental: almacenamento e retirada de residuos.

4.5.f) Actividades de ensino e aprendizaxe, e de avaliación, con xustificación de para que e de como se realizarán, así como os materiais e os recursos necesarios para a súa realización e, de ser o caso, os instrumentos de avaliación

Que e para que	Como			Con que	Como e con que se valora	Duración (sesións)
Actividade (título e descrición)	Profesorado (en termos de tarefas)	Alumnado (tarefas)	Resultados ou produtos	Recursos	Instrumentos e procedementos de avaliación	

Que e para que	Como			Con que	Como e con que se valora	Duración (sesións)
Actividade (título e descrición)	Profesorado (en termos de tarefas)	Alumnado (tarefas)	Resultados ou produtos	Recursos	Instrumentos e procedementos de avaliación	
Análise dos sistemas de dirección asistida. - Estudaranse os principais sistemas de dirección asistida, a súa constitución, mantemento e reparación.	• Explicación dos conceptos teóricos acompañados de exemplos. • Presentación, seguemento e supervisión das tarefas levadas a cabo na aula-taller.	• Resolución de cuestións e casos prácticos aplicando a teoría explicada.	• Identificación dos tipos de direccións asistidas e os seus elementos. • Desmontaxe, montaxe e mantemento dun sistema de dirección asistida.	• Libro de texto recomendado. • Apuntamentos do propio alumno. • Aula Virtual do IES. • Equipos informáticos. • Instalacións, maquinaria e ferramenta da aula-taller.	• LC.1 - Cumprimento das normas de seguridade, saúde e xestión de residuos. • LC.2 - Cumprimento das normas de seguridade, saúde e xestión de residuos. • LC.3 - Cumprimento das normas de seguridade, saúde e xestión de residuos. • LC.4 - Cumprimento das normas de seguridade, saúde e xestión de residuos. • LC.5 - Cumprimento das normas de seguridade, saúde e xestión de residuos. • LC.6 - Cumprimento das normas de seguridade, saúde e xestión de residuos. • PE.1 - Exercicios escritos e traballos de maneira presencial ou a través da Aula Virtual. • PE.2 - Exercicios escritos e traballos de maneira presencial ou a través da Aula Virtual. • PE.3 - Exercicios escritos e traballos de maneira presencial ou a través da Aula Virtual. • PE.4 - Exercicios escritos e traballos de maneira presencial ou a través da Aula Virtual. • PE.5 - Exercicios escritos e traballos de maneira presencial ou a través da Aula Virtual. • PE.6 - Exercicios escritos e traballos de maneira presencial ou a través da Aula Virtual. • PE.7 - Valoración dos exercicios prácticos relacionados cos contidos traballados. • TO.1 - Valoración dos exercicios prácticos relacionados cos contidos traballados. • TO.2 - Valoración dos exercicios prácticos relacionados cos contidos traballados. • TO.3 - Valoración dos exercicios prácticos relacionados cos contidos traballados.	20,0

ANEXO XIII
MODELO DE PROGRAMACIÓN DE MÓDULOS
PROFESIONAIS

Que e para que	Como			Con que	Como e con que se valora	Duración (sesións)
Actividade (título e descrición)	Profesorado (en termos de tarefas)	Alumnado (tarefas)	Resultados ou produtos	Recursos	Instrumentos e procedementos de avaliación	
					• TO.4 - Valoración dos exercicios prácticos relacionados cos contidos traballados. • TO.5 - Valoración dos exercicios prácticos relacionados cos contidos traballados. • TO.6 - Valoración dos exercicios prácticos relacionados cos contidos traballados. • TO.7 - Valoración dos exercicios prácticos relacionados cos contidos traballados. • TO.8 - Valoración dos exercicios prácticos relacionados cos contidos traballados. • TO.9 - Valoración dos exercicios prácticos relacionados cos contidos traballados. • TO.10 - Valoración dos exercicios prácticos relacionados cos contidos traballados. • TO.11 - Valoración dos exercicios prácticos relacionados cos contidos traballados. • TO.12 - Valoración dos exercicios prácticos relacionados cos contidos traballados. • TO.13 - Valoración dos exercicios prácticos relacionados cos contidos traballados. • TO.14 - Valoración dos exercicios prácticos relacionados cos contidos traballados. • TO.15 - Valoración dos exercicios prácticos relacionados cos contidos traballados.	
TOTAL						20,0

4.6.a) Identificación da unidade didáctica

N.º	Título da UD	Duración
6	Suspensión convencional.	33

4.6.b) Resultados de aprendizaxe do currículo que se tratan

Resultado de aprendizaxe do currículo	Completo
RA1 - Caracteriza o funcionamento dos sistemas de suspensión, para o que describe a situación e a funcionalidade dos elementos que os constitúen.	NO
RA2 - Localiza avarías nos sistemas de suspensión, tendo en conta a relación entre os síntomas, os efectos e as súas causas.	NO
RA3 - Mantén os sistemas de suspensións convencionais e pilotadas, para o que interpreta e aplica procedementos de traballo establecidos.	NO
RA4 - Cumpre as normas de prevención de riscos laborais e de protección ambiental, e identifica os riscos asociados, así como as medidas e os equipamentos para os previr.	SI

4.6.c) Obxectivos específicos da unidade didáctica

Obxectivos específicos	Act	Título das actividades	Duración (sesións)
1.1 Coñecer a misión que debe cumprir o sistema de suspensión dun vehículo. 1.2 Analizar os tipos de suspensión convencionais e os elementos que a compoñen. 1.3 Realizar operacións de mantemento segundo as normas de seguridade no taller.	1	Análise dos sistemas de suspensión convencionais en vehículos.	33,0
TOTAL			33

4.6.d) Criterios de avaliación que se aplicarán para a verificación da consecución dos obxectivos por parte do alumnado

Criterios de avaliación	Instrumentos de avaliación	Mínimos exixibles	Peso cualificación (%)
CA1.1 Relaciónáronse os principios físicos aos que está sometido un vehículo cos traballos e as oscilacións que se producen nos sistemas de suspensión.	● PE.1 - Exercicios escritos e traballos de maneira presencial ou a través da Aula Virtual.	S	20
CA1.2 Relaciónáronse co tipo de suspensión as características e o funcionamento dos elementos que a constitúen.	● PE.2 - Exercicios escritos e traballos de maneira presencial ou a través da Aula Virtual.	S	20
CA2.1 Realizouse o diagrama de secuencia lóxica do proceso de diagnóstico de avarías.	● TO.1 - Valoración dos exercicios prácticos relacionados cos contidos traballados.	N	1
CA2.2 Empregáronse diagramas de localización de avarías guiadas.	● TO.2 - Valoración dos exercicios prácticos relacionados cos contidos traballados.	N	1
CA2.3 Comprobouse a posible existencia de ruidos, esvaramentos ou perdas de fluídos nos sistemas de suspensión.	● TO.3 - Valoración dos exercicios prácticos relacionados cos contidos traballados.	N	1
CA2.9 Determináronse as pezas que cumpra reparar, axustar ou substituír.	● TO.4 - Valoración dos exercicios prácticos relacionados cos contidos traballados.	N	1
CA2.10 Planificouse de xeito metódico a realización das actividades en previsión de posibles dificultades.	● TO.5 - Valoración dos exercicios prácticos relacionados cos contidos traballados.	N	1
CA2.11 Amosouse unha actitude ordenada e metódica na realización das actividades.	● TO.6 - Valoración dos exercicios prácticos relacionados cos contidos traballados.	N	1
CA3.1 Seleccionáronse os medios, as ferramentas e os utensilios específicos necesarios para a actuación sobre os elementos.	● TO.7 - Valoración dos exercicios prácticos relacionados cos contidos traballados.	S	5
CA3.2 Realizouse a desmontaxe, a montaxe e a regulación dos elementos elásticos, aplicando as técnicas establecidas para cada sistema.	● TO.8 - Valoración dos exercicios prácticos relacionados cos contidos traballados.	S	10
CA3.3 Realizouse a desmontaxe, a montaxe e o axuste dos elementos de amortecemento, empregando as medidas de seguridade fixadas.	● TO.9 - Valoración dos exercicios prácticos relacionados cos contidos traballados.	S	10

Criterios de avaliación	Instrumentos de avaliación	Mínimos exigibles	Peso cualificación (%)
CA3.7 Aplicáronse os pares de aperto reflectidos na documentación técnica.	• TO.10 - Valoración dos exercicios prácticos relacionados cos contidos traballados.	S	5
CA3.9 Axustáronse os parámetros aos valores especificados na documentación técnica.	• TO.11 - Valoración dos exercicios prácticos relacionados cos contidos traballados.	S	4
CA3.10 Verificouse que tras as intervencións realizadas se restituía a funcionalidade do sistema.	• TO.12 - Valoración dos exercicios prácticos relacionados cos contidos traballados.	S	5
CA3.11 Amosouse unha actitude ordenada e metódica na realización das actividades.	• TO.13 - Valoración dos exercicios prácticos relacionados cos contidos traballados.	S	5
CA4.1 Identificáronse os riscos e o nivel de perigo que supón a manipulación de materiais, ferramentas, utensilios e máquinas do taller de electromecánica.	• LC.1 - Cumprimento das normas de seguridade, saúde e xestión de residuos.	N	1
CA4.2 Descríbense as medidas de seguridade e de protección persoal e colectiva que cumpra adoptar na execución de operacións na área de electromecánica.	• LC.2 - Cumprimento das normas de seguridade, saúde e xestión de residuos.	N	1
CA4.3 Identificáronse as causas máis frecuentes de accidentes na manipulación dos materiais, as ferramentas, as máquinas e os equipamentos de traballo empregados.	• LC.3 - Cumprimento das normas de seguridade, saúde e xestión de residuos.	N	1
CA4.4 Valorouse a orde e a limpeza das instalacións e dos equipamentos como primeiro factor de prevención de riscos.	• LC.4 - Cumprimento das normas de seguridade, saúde e xestión de residuos.	N	1
CA4.5 Clasificáronse os residuos xerados para a súa retirada selectiva.	• LC.5 - Cumprimento das normas de seguridade, saúde e xestión de residuos.	N	1
CA4.6 Cumpriuse a normativa de prevención de riscos laborais e de protección ambiental nas operacións realizadas.	• LC.6 - Cumprimento das normas de seguridade, saúde e xestión de residuos.	S	5
TOTAL			100

4.6.e) Contidos

Contidos
Principios físicos que actúan sobre o vehículo.   Tipos, misión e designación de elementos de guía e apoio: rodamentos, silentbloks, cascós, rótulas, etc.   Características, constitución e funcionamento de diversos elementos.   Tipos de suspensión: características, constitución e funcionamento.   Diagramas de diagnóstico de avarías.   Métodos guiados para a resolución de avarías.   Equipamentos e medios de medición, control e diagnose.   Procesos de actuación para resolución de avarías.   Técnicas de desmontaxe e montaxe dos elementos de suspensión.   Precaucións e seguridade no mantemento dos elementos de suspensión.   Axuste dos elementos de suspensión.   Interpretación de documentación técnica e manuais de funcionamento.   Axuste de parámetros.   Riscos inherentes ao taller de electromecánica.   Medios de prevención.   Prevención e protección colectiva.

Contidos
Equipamentos de protección individual (EPI).
Sinalización e seguridade no taller: fichas de seguridade.
Xestión ambiental: almacenamento e retirada de residuos.

4.6.f) Actividades de ensino e aprendizaxe, e de avaliación, con xustificación de para que e de como se realizarán, así como os materiais e os recursos necesarios para a súa realización e, de ser o caso, os instrumentos de avaliación

Que e para que	Como			Con que	Como e con que se valora	Duración (sesións)
Actividade (título e descrición)	Profesorado (en termos de tarefas)	Alumnado (tarefas)	Resultados ou produtos	Recursos	Instrumentos e procedementos de avaliación	

Que e para que	Como			Con que	Como e con que se valora	Duración (sesións)
Actividade (título e descrición)	Profesorado (en termos de tarefas)	Alumnado (tarefas)	Resultados ou produtos	Recursos	Instrumentos e procedementos de avaliación	
Análise dos sistemas de suspensión convencionais en vehículos. - Estudaranse as características e elementos que compoñen os sistemas de suspensión convencionais, así como a maneira de levar a cabo operacións de mantemento.	• Explicación dos conceptos teóricos acompañados de exemplos. • Presentación, seguemento e supervisión das tarefas levadas a cabo na aula-taller.	• Resolución de cuestións e casos prácticos aplicando a teoría explicada.	• Identificación dos tipos de suspensions convencionais e os seus elementos. • Desmontaxe, montaxe e mantemento dun sistema de suspensión convencional.	• Libro de texto recomendado. • Apuntamentos do propio alumno. • Aula Virtual do IES. • Equipos informáticos. • Instalacións, maquinaria e ferramenta da aula-taller.	• LC.1 - Cumprimento das normas de seguridade, saúde e xestión de residuos. • LC.2 - Cumprimento das normas de seguridade, saúde e xestión de residuos. • LC.3 - Cumprimento das normas de seguridade, saúde e xestión de residuos. • LC.4 - Cumprimento das normas de seguridade, saúde e xestión de residuos. • LC.5 - Cumprimento das normas de seguridade, saúde e xestión de residuos. • LC.6 - Cumprimento das normas de seguridade, saúde e xestión de residuos. • PE.1 - Exercicios escritos e traballos de maneira presencial ou a través da Aula Virtual. • PE.2 - Exercicios escritos e traballos de maneira presencial ou a través da Aula Virtual. • TO.1 - Valoración dos exercicios prácticos relacionados cos contidos traballados. • TO.2 - Valoración dos exercicios prácticos relacionados cos contidos traballados. • TO.3 - Valoración dos exercicios prácticos relacionados cos contidos traballados. • TO.4 - Valoración dos exercicios prácticos relacionados cos contidos traballados. • TO.5 - Valoración dos exercicios prácticos relacionados cos contidos traballados. • TO.6 - Valoración dos exercicios prácticos relacionados cos contidos traballados. • TO.7 - Valoración dos exercicios prácticos relacionados cos contidos traballados. • TO.8 - Valoración dos exercicios prácticos relacionados cos contidos traballados.	33,0

Que e para que	Como			Con que	Como e con que se valora	Duración (sesións)
Actividade (título e descrición)	Profesorado (en termos de tarefas)	Alumnado (tarefas)	Resultados ou produtos	Recursos	Instrumentos e procedementos de avaliación	
					• TO.9 - Valoración dos exercicios prácticos relacionados cos contidos traballados. • TO.10 - Valoración dos exercicios prácticos relacionados cos contidos traballados. • TO.11 - Valoración dos exercicios prácticos relacionados cos contidos traballados. • TO.12 - Valoración dos exercicios prácticos relacionados cos contidos traballados. • TO.13 - Valoración dos exercicios prácticos relacionados cos contidos traballados.	
TOTAL						33,0

4.7.a) Identificación da unidade didáctica

N.º	Título da UD	Duración
7	Suspensión hidroneumática.	30

4.7.b) Resultados de aprendizaxe do currículo que se tratan

Resultado de aprendizaxe do currículo	Completo
RA1 - Caracteriza o funcionamento dos sistemas de suspensión, para o que describe a situación e a funcionalidade dos elementos que os constitúen.	NO
RA2 - Localiza avarías nos sistemas de suspensión, tendo en conta a relación entre os síntomas, os efectos e as súas causas.	NO
RA3 - Mantén os sistemas de suspensións convencionais e pilotadas, para o que interpreta e aplica procedementos de traballo establecidos.	NO
RA4 - Cumpre as normas de prevención de riscos laborais e de protección ambiental, e identifica os riscos asociados, así como as medidas e os equipamentos para os previr.	SI

4.7.c) Obxectivos específicos da unidade didáctica

Obxectivos específicos	Act	Título das actividades	Duración (sesións)
1.1 Coñecer os elementos que integran o sistema de suspensión hidropneumática. 1.2 Comprender o funcionamento da suspensión hidropneumática. 1.3 Levar a cabo tarefas de mantemento en sistemas de suspensión hidropneumática.	1	Comprensión do funcionamento, constitución e mantemento das suspensións hidropneumáticas.	30,0
TOTAL			30

4.7.d) Criterios de avaliación que se aplicarán para a verificación da consecución dos obxectivos por parte do alumnado

Criterios de avaliación	Instrumentos de avaliación	Mínimos exixibles	Peso cualificación (%)
CA1.2 Relaciónáronse co tipo de suspensión as características e o funcionamento dos elementos que a constitúen.	• PE.1 - Exercicios escritos e traballos de maneira presencial ou a través da Aula Virtual.	S	25
CA1.4 Interpretáronse esquemas pneumático-hidráulicos de diversos sistemas.	• PE.2 - Exercicios escritos e traballos de maneira presencial ou a través da Aula Virtual.	S	25
CA2.1 Realizouse o diagrama de secuencia lóxica do proceso de diagnóstico de avarías.	• TO.1 - Valoración dos exercicios prácticos relacionados cos contidos traballados.	N	1
CA2.2 Empregáronse diagramas de localización de avarías guiadas.	• TO.2 - Valoración dos exercicios prácticos relacionados cos contidos traballados. diagramas de localización de avarías guiadas.	N	1
CA2.3 Comproboouse a posible existencia de rúidos, esvaramentos ou perdas de fluídos nos sistemas de suspensión.	• TO.3 - Valoración dos exercicios prácticos relacionados cos contidos traballados.	N	1
CA2.4 Realizouse a conexión e a calibración das ferramentas de proba ou medida.	• TO.4 - Valoración dos exercicios prácticos relacionados cos contidos traballados.	N	1
CA2.5 Medíronse valores de presións hidráulicas e pneumáticas.	• TO.1 - Valoración dos exercicios prácticos relacionados cos contidos traballados.	N	1
CA2.6 Comparáronse os valores de presión medidos cos reflectidos na documentación técnica.	• TO.2 - Valoración dos exercicios prácticos relacionados cos contidos traballados.	N	1
CA2.9 Determináronse as pezas que cumpra reparar, axustar ou substituír.	• TO.7 - Valoración dos exercicios prácticos relacionados cos contidos traballados.	N	1
CA2.10 Planificouse de xeito metódico a realización das actividades en previsión de posibles dificultades.	• TO.8 - Valoración dos exercicios prácticos relacionados cos contidos traballados.	N	1

Criterios de avaliación	Instrumentos de avaliación	Mínimos exigibles	Peso cualificación (%)
CA2.11 Amosouse unha actitude ordenada e metódica na realización das actividades.	• TO.9 - Valoración dos exercicios prácticos relacionados cos contidos traballados.	N	1
CA3.1 Seleccionáronse os medios, as ferramentas e os utensilios específicos necesarios para a actuación sobre os elementos.	• TO.10 - Valoración dos exercicios prácticos relacionados cos contidos traballados.	N	1
CA3.2 Realizouse a desmontaxe, a montaxe e a regulación dos elementos elásticos, aplicando as técnicas establecidas para cada sistema.	• TO.3 - Valoración dos exercicios prácticos relacionados cos contidos traballados.	S	5
CA3.3 Realizouse a desmontaxe, a montaxe e o axuste dos elementos de amortecemento, empregando as medidas de seguridade fixadas.	• TO.4 - Valoración dos exercicios prácticos relacionados cos contidos traballados.	S	5
CA3.4 Realizouse o mantemento de conducións, válvulas e repartidores en función do seu estado.	• TO.5 - Valoración dos exercicios prácticos relacionados cos contidos traballados.	S	5
CA3.5 Realizouse a carga de fluídos no circuíto e verificáronse as presións de traballo.	• TO.6 - Valoración dos exercicios prácticos relacionados cos contidos traballados.	S	5
CA3.6 Realizouse o axuste de altura baixo vehículo.	• TO.7 - Valoración dos exercicios prácticos relacionados cos contidos traballados.	S	5
CA3.7 Aplicáronse os pares de aperto reflectidos na documentación técnica.	• TO.16 - Valoración dos exercicios prácticos relacionados cos contidos traballados.	N	1
CA3.9 Axustáronse os parámetros aos valores especificados na documentación técnica.	• TO.17 - Valoración dos exercicios prácticos relacionados cos contidos traballados.	N	1
CA3.10 Verificouse que tras as intervencións realizadas se restituía a funcionalidade do sistema.	• TO.18 - Valoración dos exercicios prácticos relacionados cos contidos traballados.	N	1
CA3.11 Amosouse unha actitude ordenada e metódica na realización das actividades.	• TO.8 - Valoración dos exercicios prácticos relacionados cos contidos traballados.	S	2
CA4.1 Identificáronse os riscos e o nivel de perigo que supón a manipulación de materiais, ferramentas, utensilios e máquinas do taller de electromecánica.	• LC.1 - Cumprimento das normas de seguridade, saúde e xestión de residuos.	N	1
CA4.2 Describíronse as medidas de seguridade e de protección persoal e colectiva que cumpra adoptar na execución de operacións na área de electromecánica.	• LC.2 - Cumprimento das normas de seguridade, saúde e xestión de residuos.	N	1
CA4.3 Identificáronse as causas máis frecuentes de accidentes na manipulación dos materiais, as ferramentas, as máquinas e os equipamentos de traballo empregados.	• LC.3 - Cumprimento das normas de seguridade, saúde e xestión de residuos.	N	1
CA4.4 Valorouse a orde e a limpeza das instalacións e dos equipamentos como primeiro factor de prevención de riscos.	• LC.4 - Cumprimento das normas de seguridade, saúde e xestión de residuos.	N	1
CA4.5 Clasificáronse os residuos xerados para a súa retirada selectiva.	• LC.5 - Cumprimento das normas de seguridade, saúde e xestión de residuos.	N	1
CA4.6 Cumpriuse a normativa de prevención de riscos laborais e de protección ambiental nas operacións realizadas.	• LC.1 - Cumprimento das normas de seguridade, saúde e xestión de residuos.	S	5
TOTAL			100

4.7.e) Contidos

Contidos
Características, constitución e funcionamento de diversos elementos.
Tipos de suspensión: características, constitución e funcionamento.
Esquemas de funcionamento.
Diagramas de diagnóstico de avarías.
Métodos guiados para a resolución de avarías.
Equipamentos e medios de medición, control e diagnose.
Procesos de actuación para resolución de avarías.
Técnicas de desmontaxe e montaxe dos elementos de suspensión.

Contidos
Precaucións e seguridade no mantemento dos elementos de suspensión.   Recarga de fluídos.   Axuste dos elementos de suspensión.   Interpretación de documentación técnica e manuais de funcionamento.   Axuste de parámetros.   Riscos inherentes ao taller de electromecánica.   Medios de prevención.   Prevención e protección colectiva.   Equipamentos de protección individual (EPI).   Sinalización e seguridade no taller: fichas de seguridade.   Xestión ambiental: almacenamento e retirada de residuos.

4.7.f) Actividades de ensino e aprendizaxe, e de avaliación, con xustificación de para que e de como se realizarán, así como os materiais e os recursos necesarios para a súa realización e, de ser o caso, os instrumentos de avaliación

Que e para que	Como			Con que	Como e con que se valora	Duración (sesións)
Actividade (título e descrición)	Profesorado (en termos de tarefas)	Alumnado (tarefas)	Resultados ou produtos	Recursos	Instrumentos e procedementos de avaliación	

Que e para que	Como			Con que	Como e con que se valora	Duración (sesións)
Actividade (título e descrición)	Profesorado (en termos de tarefas)	Alumnado (tarefas)	Resultados ou produtos	Recursos	Instrumentos e procedementos de avaliación	
Comprensión do funcionamento, constitución e mantemento das suspensións hidropneumáticas. - Exporanse as características propias, constitución e funcionamento das suspensións hidropneumáticas.	• Explicación dos conceptos teóricos acompañados de exemplos. • Presentación, seguimento e supervisión das tarefas levadas a cabo na aula-taller.	• Resolución de cuestións e casos prácticos aplicando a teoría explicada.	• Análise do funcionamento das suspensións hidropneumáticas e os seus elementos. • Mantemento das suspensións hidropneumáticas.	• Libro de texto recomendado. • Apuntamentos do propio alumno. • Aula Virtual do IES. • Equipos informáticos. • Instalacións, maquinaria e ferramenta da aula-taller.	• LC.1 - Cumprimento das normas de seguridade, saúde e xestión de residuos. • LC.1 - Cumprimento das normas de seguridade, saúde e xestión de residuos. • LC.2 - Cumprimento das normas de seguridade, saúde e xestión de residuos. • LC.3 - Cumprimento das normas de seguridade, saúde e xestión de residuos. • LC.4 - Cumprimento das normas de seguridade, saúde e xestión de residuos. • LC.5 - Cumprimento das normas de seguridade, saúde e xestión de residuos. • PE.1 - Exercicios escritos e traballos de maneira presencial ou a través da Aula Virtual. • PE.2 - Exercicios escritos e traballos de maneira presencial ou a través da Aula Virtual. • TO.1 - Valoración dos exercicios prácticos relacionados cos contidos traballados. • TO.1 - Valoración dos exercicios prácticos relacionados cos contidos traballados. • TO.2 - Valoración dos exercicios prácticos relacionados cos contidos traballados. diagramas de localización de avarías guiadas. • TO.2 - Valoración dos exercicios prácticos relacionados cos contidos traballados. • TO.3 - Valoración dos exercicios prácticos relacionados cos contidos traballados. • TO.3 - Valoración dos exercicios prácticos relacionados cos contidos traballados. • TO.4 - Valoración dos exercicios prácticos relacionados cos contidos traballados.	30,0

ANEXO XIII
MODELO DE PROGRAMACIÓN DE MÓDULOS
PROFESIONAIS

Que e para que	Como			Con que	Como e con que se valora	Duración (sesións)
Actividade (título e descrición)	Profesorado (en termos de tarefas)	Alumnado (tarefas)	Resultados ou produtos	Recursos	Instrumentos e procedementos de avaliación	
					• TO.4 - Valoración dos exercicios prácticos relacionados cos contidos traballados. • TO.5 - Valoración dos exercicios prácticos relacionados cos contidos traballados. • TO.6 - Valoración dos exercicios prácticos relacionados cos contidos traballados. • TO.7 - Valoración dos exercicios prácticos relacionados cos contidos traballados. • TO.7 - Valoración dos exercicios prácticos relacionados cos contidos traballados. • TO.8 - Valoración dos exercicios prácticos relacionados cos contidos traballados. • TO.8 - Valoración dos exercicios prácticos relacionados cos contidos traballados. • TO.9 - Valoración dos exercicios prácticos relacionados cos contidos traballados. • TO.10 - Valoración dos exercicios prácticos relacionados cos contidos traballados. • TO.16 - Valoración dos exercicios prácticos relacionados cos contidos traballados. • TO.17 - Valoración dos exercicios prácticos relacionados cos contidos traballados. • TO.18 - Valoración dos exercicios prácticos relacionados cos contidos traballados.	
TOTAL						30,0

4.8.a) Identificación da unidade didáctica

N.º	Título da UD	Duración
8	Outros sistemas de suspensión.	25

4.8.b) Resultados de aprendizaxe do currículo que se tratan

Resultado de aprendizaxe do currículo	Completo
RA1 - Caracteriza o funcionamento dos sistemas de suspensión, para o que describe a situación e a funcionalidade dos elementos que os constitúen.	NO
RA2 - Localiza avarías nos sistemas de suspensión, tendo en conta a relación entre os síntomas, os efectos e as súas causas.	SI
RA3 - Mantén os sistemas de suspensións convencionais e pilotadas, para o que interpreta e aplica procedementos de traballo establecidos.	SI
RA4 - Cumpre as normas de prevención de riscos laborais e de protección ambiental, e identifica os riscos asociados, así como as medidas e os equipamentos para os previr.	SI

4.8.c) Obxectivos específicos da unidade didáctica

Obxectivos específicos	Act	Título das actividades	Duración (sesións)
1.1 Coñecer os elementos que constitúen as suspensións pneumática e pilotada. 1.2 Comprender o funcionamento das suspensións pneumática e pilotada. 1.3 Interpretar os circuitos pneumáticos, hidráulicos e eléctricos das suspensións pneumática e pilotada. 1.4 Levar a cabo tarefas de mantemento das suspensións pneumática e pilotada.	1	Análise dos sistemas de suspensión pneumática e pilotada.	25,0
TOTAL			25

4.8.d) Criterios de avaliación que se aplicarán para a verificación da consecución dos obxectivos por parte do alumnado

Criterios de avaliación	Instrumentos de avaliación	Mínimos exixibles	Peso cualificación (%)
CA1.2 Relaciónáronse co tipo de suspensión as características e o funcionamento dos elementos que a constitúen.	• PE.1 - Exercicios escritos e traballos de maneira presencial ou a través da Aula Virtual.	S	15
CA1.3 Relaciónáronse coas súas funcións os elementos electrónicos empregados nos sistemas de suspensión.	• PE.2 - Exercicios escritos e traballos de maneira presencial ou a través da Aula Virtual.	S	15
CA1.4 Interpretáronse esquemas pneumático-hidráulicos de diversos sistemas.	• PE.3 - Exercicios escritos e traballos de maneira presencial ou a través da Aula Virtual.	S	15
CA1.5 Interpretáronse esquemas de funcionamento eléctrico-electrónico de diversos sistemas.	• PE.4 - Exercicios escritos e traballos de maneira presencial ou a través da Aula Virtual.	S	15
CA2.1 Realizouse o diagrama de secuencia lóxica do proceso de diagnóstico de avarías.	• TO.1 - Valoración dos exercicios prácticos relacionados cos contidos traballados.	N	1
CA2.2 Empregáronse diagramas de localización de avarías guiadas.	• TO.2 - Valoración dos exercicios prácticos relacionados cos contidos traballados. lización de avarías guiadas.	N	1
CA2.3 Comprobouse a posible existencia de ruídos, esvaramentos ou perdas de fluídos nos sistemas de suspensión.	• TO.3 - Valoración dos exercicios prácticos relacionados cos contidos traballados.	N	1
CA2.4 Realizouse a conexión e a calibración das ferramentas de proba ou medida.	• TO.4 - Valoración dos exercicios prácticos relacionados cos contidos traballados.	N	1
CA2.5 Medíronse valores de presións hidráulicas e pneumáticas.	• TO.5 - Valoración dos exercicios prácticos relacionados cos contidos traballados.	N	1

Criterios de avaliación	Instrumentos de avaliación	Mínimos exixibles	Peso cualificación (%)
CA2.6 Comparáronse os valores de presión medidos cos reflectidos na documentación técnica.	• TO.6 - Valoración dos exercicios prácticos relacionados cos contidos traballados.	N	1
CA2.7 Realizouse a extracción de datos das centrais electrónicas para determinar a avaría.	• TO.7 - Valoración dos exercicios prácticos relacionados cos contidos traballados.	S	5
CA2.8 Comparáronse os parámetros obtidos das centrais electrónicas cos facilitados en especificacións técnicas.	• TO.8 - Valoración dos exercicios prácticos relacionados cos contidos traballados.	S	5
CA2.9 Determináronse as pezas que cumpra reparar, axustar ou substituír.	• TO.9 - Valoración dos exercicios prácticos relacionados cos contidos traballados.	N	1
CA2.10 Planificouse de xeito metódico a realización das actividades en previsión de posibles dificultades.	• TO.10 - Valoración dos exercicios prácticos relacionados cos contidos traballados.	N	1
CA2.11 Amosouse unha actitude ordenada e metódica na realización das actividades.	• TO.11 - Valoración dos exercicios prácticos relacionados cos contidos traballados.	N	1
CA3.1 Seleccionáronse os medios, as ferramentas e os utensilios específicos necesarios para a actuación sobre os elementos.	• TO.12 - Valoración dos exercicios prácticos relacionados cos contidos traballados.	N	1
CA3.2 Realizouse a desmontaxe, a montaxe e a regulación dos elementos elásticos, aplicando as técnicas establecidas para cada sistema.	• TO.13 - Valoración dos exercicios prácticos relacionados cos contidos traballados.	N	1
CA3.3 Realizouse a desmontaxe, a montaxe e o axuste dos elementos de amortecemento, empregando as medidas de seguridade fixadas.	• TO.14 - Valoración dos exercicios prácticos relacionados cos contidos traballados.	N	1
CA3.4 Realizouse o mantemento de conducións, válvulas e repartidores en función do seu estado.	• TO.15 - Valoración dos exercicios prácticos relacionados cos contidos traballados.	N	1
CA3.5 Realizouse a carga de fluídos no circuíto e verificáronse as presións de traballo.	• TO.16 - Valoración dos exercicios prácticos relacionados cos contidos traballados.	N	1
CA3.6 Realizouse o axuste de altura baixo vehículo.	• TO.17 - Valoración dos exercicios prácticos relacionados cos contidos traballados.	N	1
CA3.7 Aplicáronse os pares de aperto reflectidos na documentación técnica.	• TO.18 - Valoración dos exercicios prácticos relacionados cos contidos traballados.	N	1
CA3.8 Realizouse a recarga de datos e borrouse a memoria de avarías das centrais electrónicas.	• TO.19 - Valoración dos exercicios prácticos relacionados cos contidos traballados.	N	1
CA3.9 Axustáronse os parámetros aos valores especificados na documentación técnica.	• TO.20 - Valoración dos exercicios prácticos relacionados cos contidos traballados.	N	1
CA3.10 Verificouse que tras as intervencións realizadas se restituía a funcionalidade do sistema.	• TO.21 - Valoración dos exercicios prácticos relacionados cos contidos traballados.	N	1
CA3.11 Amosouse unha actitude ordenada e metódica na realización das actividades.	• TO.22 - Valoración dos exercicios prácticos relacionados cos contidos traballados.	N	1
CA4.1 Identificáronse os riscos e o nivel de perigo que supón a manipulación de materiais, ferramentas, utensilios e máquinas do taller de electromecánica.	• LC.1 - Cumprimento das normas de seguridade, saúde e xestión de residuos.	N	1
CA4.2 Descríbóronse as medidas de seguridade e de protección persoal e colectiva que compra adoptar na execución de operacións na área de electromecánica.	• LC.2 - Cumprimento das normas de seguridade, saúde e xestión de residuos.	N	1
CA4.3 Identificáronse as causas máis frecuentes de accidentes na manipulación dos materiais, as ferramentas, as máquinas e os equipamentos de traballo empregados.	• LC.3 - Cumprimento das normas de seguridade, saúde e xestión de residuos.	N	1
CA4.4 Valorouse a orde e a limpeza das instalacións e dos equipamentos como primeiro factor de prevención de riscos.	• LC.4 - Cumprimento das normas de seguridade, saúde e xestión de residuos.	N	1
CA4.5 Clasificáronse os residuos xerados para a súa retirada selectiva.	• LC.5 - Cumprimento das normas de seguridade, saúde e xestión de residuos.	N	1
CA4.6 Cumpriuse a normativa de prevención de riscos laborais e de protección ambiental nas operacións realizadas.	• LC.6 - Cumprimento das normas de seguridade, saúde e xestión de residuos.	S	5
TOTAL			100

4.8.e) Contidos

Contidos
Características, constitución e funcionamento de diversos elementos.

Contidos
Tipos de suspensión: características, constitución e funcionamento.   Esquemas de funcionamento.   Diagramas de diagnóstico de avarías.   Métodos guiados para a resolución de avarías.   Equipamentos e medios de medición, control e diagnose.   Interpretación de parámetros: os de lectura directa e os subministrados polos equipamentos de autodiagnose do vehículo.   Procesos de actuación para resolución de avarías.   Técnicas de desmontaxe e montaxe dos elementos de suspensión.   Precaucións e seguridade no mantemento dos elementos de suspensión.   Recarga de fluídos.   Axuste dos elementos de suspensión.   Interpretación de documentación técnica e manuais de funcionamento.   Axuste de parámetros.   Riscos inherentes ao taller de electromecánica.   Medios de prevención.   Prevención e protección colectiva.   Equipamentos de protección individual (EPI).   Sinalización e seguridade no taller: fichas de seguridade.   Xestión ambiental: almacenamento e retirada de residuos.

4.8.f) Actividades de ensino e aprendizaxe, e de avaliación, con xustificación de para que e de como se realizarán, así como os materiais e os recursos necesarios para a súa realización e, de ser o caso, os instrumentos de avaliación

Que e para que	Como			Con que	Como e con que se valora	Duración (sesións)
Actividade (título e descrición)	Profesorado (en termos de tarefas)	Alumnado (tarefas)	Resultados ou produtos	Recursos	Instrumentos e procedementos de avaliación	

Que e para que	Como			Con que	Como e con que se valora	Duración (sesións)
Actividade (título e descrición)	Profesorado (en termos de tarefas)	Alumnado (tarefas)	Resultados ou produtos	Recursos	Instrumentos e procedementos de avaliación	
Análise dos sistemas de suspensión pneumática e pilotada. - Estudaranse os sistemas de suspensión pneumática e pilotada. atendendo ao seu funcionamento, constitución e mantemento.	• Explicación dos conceptos teóricos acompañados de exemplos. • Presentación, seguemento e supervisión das tarefas levadas a cabo na aula-taller.	• Resolución de cuestións e casos prácticos aplicando a teoría explicada.	• Análise do funcionamento doutro tipo de suspensións e dos seus elementos.	• Libro de texto recomendado. • Apuntamentos do propio alumno. • Aula Virtual do IES. • Equipos informáticos. • Instalacións, maquinaria e ferramenta da aula-taller.	• LC.1 - Cumprimento das normas de seguridade, saúde e xestión de residuos. • LC.2 - Cumprimento das normas de seguridade, saúde e xestión de residuos. • LC.3 - Cumprimento das normas de seguridade, saúde e xestión de residuos. • LC.4 - Cumprimento das normas de seguridade, saúde e xestión de residuos. • LC.5 - Cumprimento das normas de seguridade, saúde e xestión de residuos. • LC.6 - Cumprimento das normas de seguridade, saúde e xestión de residuos. • PE.1 - Exercicios escritos e traballos de maneira presencial ou a través da Aula Virtual. • PE.2 - Exercicios escritos e traballos de maneira presencial ou a través da Aula Virtual. • PE.3 - Exercicios escritos e traballos de maneira presencial ou a través da Aula Virtual. • PE.4 - Exercicios escritos e traballos de maneira presencial ou a través da Aula Virtual. • TO.1 - Valoración dos exercicios prácticos relacionados cos contidos traballados. • TO.2 - Valoración dos exercicios prácticos relacionados cos contidos traballados. lización de avarías guiadas. • TO.3 - Valoración dos exercicios prácticos relacionados cos contidos traballados. • TO.4 - Valoración dos exercicios prácticos relacionados cos contidos traballados. • TO.5 - Valoración dos exercicios prácticos relacionados cos contidos traballados. • TO.6 - Valoración dos exercicios prácticos	25,0

Que e para que	Como			Con que	Como e con que se valora	Duración (sesións)
Actividade (título e descrición)	Profesorado (en termos de tarefas)	Alumnado (tarefas)	Resultados ou produtos	Recursos	Instrumentos e procedementos de avaliación	
					relacionados cos contidos traballados. • TO.7 - Valoración dos exercicios prácticos relacionados cos contidos traballados. • TO.8 - Valoración dos exercicios prácticos relacionados cos contidos traballados. • TO.9 - Valoración dos exercicios prácticos relacionados cos contidos traballados. • TO.10 - Valoración dos exercicios prácticos relacionados cos contidos traballados. • TO.11 - Valoración dos exercicios prácticos relacionados cos contidos traballados. • TO.12 - Valoración dos exercicios prácticos relacionados cos contidos traballados. • TO.13 - Valoración dos exercicios prácticos relacionados cos contidos traballados. • TO.14 - Valoración dos exercicios prácticos relacionados cos contidos traballados. • TO.15 - Valoración dos exercicios prácticos relacionados cos contidos traballados. • TO.16 - Valoración dos exercicios prácticos relacionados cos contidos traballados. • TO.17 - Valoración dos exercicios prácticos relacionados cos contidos traballados. • TO.18 - Valoración dos exercicios prácticos relacionados cos contidos traballados. • TO.19 - Valoración dos exercicios prácticos relacionados cos contidos traballados. • TO.20 - Valoración dos exercicios prácticos relacionados cos contidos traballados. • TO.21 - Valoración dos exercicios prácticos relacionados cos contidos traballados.	

Que e para que	Como			Con que	Como e con que se valora	Duración (sesións)
Actividade (título e descrición)	Profesorado (en termos de tarefas)	Alumnado (tarefas)	Resultados ou produtos	Recursos	Instrumentos e procedementos de avaliación	
					• TO.22 - Valoración dos exercicios prácticos relacionados cos contidos traballados.	
TOTAL						25,0

5. Mínimos exixibles para alcanzar a avaliación positiva e os criterios de cualificación

MÍNIMOS EXIXIBLES:

Son mínimos exixibles para acadar a avaliación positiva do módulo aqueles que así se sinalan nos subapartados 4.d de cada unha das unidades didácticas nas que este se divide.

CRITERIOS DE CUALIFICACIÓN:

a. Instrumentos de avaliación:

A cualificación de cada unidade didáctica sairá dos resultados obtidos polo alumno nas probas escritas, táboas de observación e listas de cotexo establecidos nesta programación, segundo a ponderación recollida nos subapartados 4.d. Para poder superar o módulo, o alumno deberá acadar unha cualificación de, polo menos, 5 sobre 10 en todas e cada unha das unidades didácticas que conforman o módulo.

b. Avaliación parcial e final:

A cualificación parcial de cada avaliación sairá da suma ponderada de cada unha das cualificacións obtidas nas unidades didácticas traballadas no devandito trimestre, segundo o peso establecido no apartado 3 desta programación.

Unha avaliación considerárase superada se a nota media é igual ou superior a 5 puntos sobre 10, e non superada se é inferior a dita cualificación. Isto, sempre e cando, o alumno ou alumna acadase un mínimo de 3 puntos sobre 10 en cada unha das probas plantexadas. Xa que de non ser así, a nota da avaliación parcial será inferior a 5, pois entenderase que o alumno ou alumna non acadou os mínimos exixibles para superar a materia.

Promocionará o alumnado que supere as tres avaliacións cunha nota igual ou superior a 5 puntos sobre 10. Neste caso, a cualificación da avaliación final ordinaria será o resultado da media ponderada das notas parciais obtidas nas tres avaliacións que forman o curso.

Para o alumnado con avaliacións non superadas non se farán recuperacións por trimestre, senón unha única Proba Final no que o alumno ou alumna terá a oportunidade de recuperar a avaliación ou avaliacións que teña suspensas ao longo do curso. Para que as avaliacións pendentes se consideren superadas, o alumno ou alumna deberá acadar unha nota igual ou superior a 5 puntos sobre 10.

O alumnado que recupere as avaliacións pendentes na Proba Final, obterá unha cualificación na avaliación final ordinaria resultado da media aritmética obtida tendo en conta a nova cualificación parcial, que substituíra á anterior.

O alumnado que non promocione na avaliación final ordinaria terá que seguir o programa de recuperación para a materia e deberá presentarse á Proba Escrita que pon fin ao programa e que se cualificará cun máximo de 10 puntos. Promocionará agora o alumnado que obteña nesta proba unha cualificación non inferior a 5.

A nota final será a suma ponderada da cualificación obtida en cada unidade didáctica segundo o peso expresado en "%" no apartado 3 desta programación.

c. Ausencias e sancións:

As ausencias non xustificadas ás probas teóricas ou prácticas avaliábeles conlevarán unha cualificación de 0 sobre 10 na devandita proba. Só se admitirá xustificación por motivos de saúde (enfermidade grave que impida a asistencia á realización da proba), deber inescusable debidamente documentado (citación xudicial inaprazable...) ou outros criterios de forza maior que o profesor valore como ausencias xustificables.

Así tamén conductas deshonestas como copiar durante unha proba (ou acción similar ou relacionada) sancionaránse cun 0 sobre 10 nesa proba.

6. Procedemento para a recuperación das partes non superadas

6.a) Procedemento para definir as actividades de recuperación

Durante as sesións posteriores á 3ª avaliación, proporáse ao alumno que non lograra acadar unha avaliación positiva no módulo, actividades

encamiñadas a acadar os mínimos exixibles definidos na programación co obxectivo de recuperar a materia.

Ademáis, o alumno ten dereito a unha proba de recuperación cuxa data será establecida e publicada polo propio centro. Dita recuperación abranguera os contidos recollidos nesta programación e consistirá nunha proba escrita a cal tamén poderá incluír unha parte práctica se procede a xuízo do profesor. A baremación de cada parte figurará no propio exercicio.

6.b) Procedemento para definir a proba de avaliación extraordinaria para o alumnado con perda de dereito a avaliación continua

Aqueles alumnos que perderan a avaliación continua por mor da acumulación de faltas de asistencia non xustificadas (segundo o establecido no artigo 25 da Orde do 12 de xullo de 2011) terán dereito a unha proba de avaliación extraordinaria (de acordo ao establecido no artigo 25.5 da Orde do 12 de xullo de 2011).

No caso concreto do módulo de "Circuitos de fluídos, suspensión e dirección", o número de faltas sen xustificar correspondentes á perda de avaliación continua é de 26 sesións.

Dita proba extraordinaria comporase dos mínimos exixibles recollidos nesta programación e consistirá nunha proba escrita a cal tamén poderá incluír unha parte práctica se procede a xuízo do profesor. A baremación de cada parte figurará no propio exercicio.

As datas destas probas serán establecidas polo centro e comunicados ao alumnado polas canles ordinarias.

7. Procedemento sobre o seguimento da programación e a avaliación da propia práctica docente

O seguimento da programación realízase utilizando como base esta programación didáctica e as utilidades de seguimento das que dispón a aplicación informática da consellería de educación.

Na avaliación da propia práctica docente valorarase tanto a consecución dos obxectivos definidos para cada unidade didáctica como o grao de aproveitamento de cada alumno e alumna.

Partindo da devantida reflexión, todos aqueles aspectos que poidan contribuír á mellora e resultados do proceso de ensino aprendizaxe trasladaranse á sesión conxunta de departamento e do equipo docente a celebrar ao final de curso académico.

8. Medidas de atención á diversidade

8.a) Procedemento para a realización da avaliación inicial

Ó comezo das actividades do curso académico, o equipo docente realizará unha sesión de avaliación inicial do alumnado que terá por obxecto coñecer as características e a formación previa de cada alumno e de cada alumna, así como as súas capacidades.

Así mesmo, deberá servir para orientar e situar o alumnado en relación co perfil profesional correspondente.

8.b) Medidas de reforzo educativo para o alumnado que non responda globalmente aos obxectivos programados

Respetarase o ritmo individual das alumnas e alumnos no proceso de aprendizaxe. Ademais da auto-avaliación e a estrutura de estudo individual, prestarase atención ós seguintes aspectos:

- Estilos de aprendizaxe individuais.
- Tarefas abertas, graduadas e adecuadas as capacidades de cada un dos alumnos.
- Material de repaso e reforzo de conceptos.

9. Aspectos transversais

9.a) Programación da educación en valores

Traballaranse aspectos tales como:

- Utilizar correcta e racionalmente as aplicacións informáticas e ofimáticas relacionadas cos sectores productivos e de servizos.
- Desenvolver a expresión oral, como capacidade individual fundamental.
- Fomentar o debate de ideas entre o alumnado e entre estes e o profesorado.
- Coñecer e usar as tecnoloxías da información e da comunicación.
- Potenciar os valores democráticos, a participación e a tolerancia e respecto.
- Potenciar a busca directa, por parte do alumnado, de fontes de información.
- Recoñecer e valorar que os destinatarios da formación profesional cumpren un papel importante na modificación do medio ambiente mediante as súas accións e decisións.
- Reflexionar sobre a necesidade de que os cambios ambientais sexan adecuados e seguros no que se refire a saúde, hixiene, seguridade, uso e reciclaxe de recursos, tratamento de residuos e prevención da contaminación.
- Valorar e cumprir as normas de seguridade e hixiene no traballo.

9.b) Actividades complementarias e extraescolares

Tanto as actividades complementarias como extraescolares recolleranse na correspondente acta de departamento e serán presentadas ao Consello Escolar para a súa aprobación. Ditas actividades definiranse e organizaranse ca colaboración do resto de profesores do departamento e, na medida do posible, de maneira transversal ca participación doutros departamentos do centro.

10. Outros apartados

10.1) Adecuación do proceso de avaliación:

No caso de que algunha UD se desenvolva por completo de xeito telemático, modifícanse os procesos e ferramentas de avaliación, así como tamén os criterios de cualificación previstos.

De producirse esta situación informarase o alumnado dos cambios que se realicen.